

TÜRKİYE KALKINMA BANKASI A.Ş
FAALİYET RAPORU
2003

İÇİNDEKİLER

SAYFA NO

FİNANSAL ÖZET	1
KISA TARİHÇE	2
SUNUŞ	3
YÖNETİM VE DENETİM KURULU	7
GENEL MÜDÜRLÜK	8
TÜRKİYE VE DÜNYA EKONOMİSİNDE GELİŞMELER	9
BANKAMIZ 2003 YILI FAALİYETLERİ	26
KAYNAK GELİŞTİRME	26
FON YÖNETİMİ	27
SERMAYE PİYASASI	28
PROJE FAALİYETLERİ	29
PLASMANLAR	30
KREDİLENDİRME FAALİYETLERİ	30
KAYNAK KULLANIMINI DESTEKLEME FONU FAALİYETLERİ	32
İŞTİRAK FAALİYETLERİ	32
AR-GE FAALİYETLERİ	34
ARAŞTIRMA FAALİYETLERİ	34
PROJE GELİŞTİRME FAALİYETLERİ	34
BİLGİ İŞLEM FAALİYETLERİ	35
İNSAN KAYNAKLARI	36
PERSONEL	36
EĞİTİM FAALİYETLERİ	36
MALİ YAPI	37
2003 YILI BİLANÇOSU	37
AKTİF HESAPLAR	37
PASİF HESAPLAR	40
2003 YILI KÂR VE ZARAR HESABI	43
GELİRLER	43
GİDERLER	44
DÖNEM KÂRI	44
2003 YILI ENFLASYONA GÖRE DÜZELTİLMİŞ BİLANÇO	46
2003 YILI STANDART (TARİHİ) VERİLERLE DÜZENLENEN BİLANÇO	47
2003 YILI ENFLASYONA GÖRE DÜZELTİLMİŞ KÂR/ZARAR TABLOSU	48
2003 YILI STANDART (TARİHİ) VERİLERLE DÜZENLENEN KÂR/ZARAR TABLOSU	49
KARŞILAŞTIRMALI BİLANÇO	50
KARŞILAŞTIRMALI GELİR TABLOSU	52
2003 YILI BANKA DENETİM KURULU RAPORU	53
2003 YILI BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU	54
ADRESLER	55

Finansal Özet

(Milyar TL)

	31.12.2002	31.12.2003
Toplam Aktifler	511.164	429.299
Toplam Krediler (Net)	194.893	188.276
Takipteki Krediler (Net)	21.584	11.451
Ödenmiş Sermaye	125.000	150.000
Özkaynaklar	375.603	315.121
Toplam Taahhütler	107.330	95.557
Faiz Gelirleri (Net)	67.099	43.869
Faiz Dışı Gelirler (Net)	39.627	27.777
Net Parasal Pozisyon Kâr/Zararı	-86.844	-93.338
Net Kâr/Zarar	-59.372	-77.246
Toplam Krediler/Toplam Aktifler (%)	38.1	43.9
Takipteki Krediler (Net)/Toplam Krediler (%)	11.1	6.1
Özkaynaklar /Toplam Aktifler (%)	73.5	73.4

Enflasyona göre düzenlenmiş veriler esas alınmış olup, 2002 yılı rakamları 2003 yılı katsayısı (1.13942) ile düzeltilmiştir.

KISA TARİHÇE

Ülkemizin kalkınma sürecinde temsil ettiği misyon itibariyle önemli bir yere sahip olan Türkiye Kalkınma Bankası (TKB), 1877 sayılı Yetki Kanunu'na dayanılarak, 11.11.1975 tarih ve 13 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası (DESİYAB) A.Ş. adı altında kurulmuştur. Banka'nın kuruluş işlem ve faaliyetleri 04.11.1983 tarih ve 165 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yeniden düzenlenmiştir. 22.06.1988 tarih ve 329 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile unvanı "Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş." olarak değiştirilmiş ve sanayi sektörü dışındaki sektörleri de finanse etmek imkanı sağlanmıştır. Yüksek Planlama Kurulu'nun 20.01.1989 tarih ve 89/T-2 sayılı Kararı ile T.C. Turizm Bankası A.Ş.'nin tüm aktif ve pasifleriyle Türkiye Kalkınma Bankası'na devredilmesi sonucu Banka'nın hizmet verdiği alanlara turizm sektörü de ilave edilmiştir.

Bankamızın kuruluşuna ilişkin 4456 sayılı Kanun 14.10.1999 tarihinde kabul edilmiş ve 17.10.1999 tarih ve 23849 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Banka, bu Kanun ile düzenlenen hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabi ve anonim şirket şeklinde, tüzel kişiliğe sahip, bir kalkınma ve yatırım bankası olup, ilgili olduğu merci Başbakanlık'tır.

SUNUŞ

Bankamızın kuruluşu hakkında 4456 sayılı Kanun'a göre Banka'nın amaçları; Türkiye'nin kalkınması için Anonim Şirket statüsündeki teşebbüslere kârlılık ve verimlilik anlayışı içinde kredi vermek, iştirak etmek suretiyle finansman ve işletme desteği sağlamak, yurtiçi ve yurtdışı tasarrufları kalkınmaya dönük yatırımlara yöneltmek, sermaye piyasasının gelişmesine katkıda bulunmak, yurtiçi, yurtdışı ve uluslararası ortak yatırımları finanse etmek ve her türlü kalkınma ve yatırım bankacılığı işlevlerini yapmaktır.

Bu temel amaçları çerçevesinde Bankamız, çeyrek asrı geçen hizmet döneminde başta sanayi ve turizm sektörleri olmak üzere, ülkemizin kalkınma çabalarına özel sektör yatırımlarının finansmanı kanalıyla önemli ölçüde destek vermiştir.

Banka'nın kredi plasmanları projeye dayalı olduğundan proje değerlendirme faaliyetleri önem kazanmaktadır. 2003 yılında proje değerlendirme faaliyetleri kapsamında 129 adedi sanayi ve 42 adedi turizm sektörü yatırımlarına ait olmak üzere toplam 171 adet proje değerlendirilmiş, bu projelerin 104 adedinin değerlendirme raporu hazırlanmıştır.

2003 yılı kredilendirme faaliyetleri kapsamında ise; Bankamızca 282.1 trilyon TL kredi tahsis edilmiş ve 48.2 trilyon TL kredi ödemesi yapılarak, yatırımlara finansman desteği sağlanmıştır. Tahsis edilen kredilerin 95.8 trilyon TL sanayi sektörüne, 186.3 trilyon TL turizm sektörüne aittir. Kredi ödemelerinin ise 21.3 trilyon TL sanayi sektörüne, 26.9 trilyon TL turizm sektörüne ait bulunmaktadır.

Türkiye ve KKTC arasında imzalanan 12.01.2001 tarihli Ekonomik ve Mali İşbirliği Protokolü'ne ek olarak 24.09.2001 tarihinde imzalanan Protokol ile, KKTC ekonomisinin üretime dayalı büyümesi ve yatırımların desteklenmesi amaçlanmış bulunmaktadır. Bu çerçevede, sözü edilen Protokol'de özel sektör yatırımlarının teşviki için 160 milyon ABD Dolar'lık ilave bir kaynak yaratılmıştır. Bu kaynağın 140 milyon ABD Dolar'lık bölümü Bankamız tarafından, 20 milyon ABD Dolar'lık bölümü ise KKTC tarafından kullanılacak olup, bu kapsamda Bankamızca, 2003 yılında KKTC yatırımlarının teşviki için 219.7 trilyon TL kredi tahsis edilmiş, 20.8 trilyon TL kredi kullanılmıştır.

Ayrıca, 21.12.2000 tarih ve 2000/1822 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Yatırımlarında Devlet Yardımları Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı kapsamındaki KOBİ'lerden turizm, eğitim, sağlık ve tarımsal sanayi yatırımları sektörlerinde faaliyet gösteren işletmelerin yatırım ve işletme kredisi taleplerinde müracaat ve işlemler Bankamız tarafından yürütülmekte olup, bu kapsamda 2003 yılında KOBİ'lere sağlanan kaynak tahsisi 5.7 trilyon TL, kullandırım ise 3.5 trilyon TL düzeyinde gerçekleşmiştir.

Bakanlar Kurulu'nun "Yarım Kalmış, İşletme Sermayesi Yetersizliği Nedeniyle İşletmeye Geçememiş veya Kısmen İşletmeye Geçmiş Yatırımların Ekonomiye Kazandırılmasına Dair Karar"ları kapsamında, 2003 yılında sanayi ve turizm yatırımlarına 1.1 trilyon TL kredi ödemesi yapılmıştır.

Kredi riski ve yönetimi politikaları kapsamında donuk kredilerin çözülmesi, kredi tahsilatlarının hızlandırılması ve yeni kredi tahsislerinde seçici olunmasına yönelik olarak izlenen politikalara 2003 yılında da devam edilmiştir. Bu kapsamda, Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ile ilgili 4743 sayılı Kanun ve Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması ile; Bankamızın donuk alacaklarının tahsili ve ek teminatlarla güçlendirilmiş yeni ödeme planlarına bağlanması ile donuk alacakların likit hale getirilmesi ve bu suretle donuk alacakların toplam kredi alacakları içerisindeki payının azaltılması, ödeme zorluğu çeken firmaların daha makul bir finansman yapısına kavuşturularak mevcut kredi alacaklarının daha likit hale getirilmesi yönünde çalışmalara devam edilmiştir.

Bankamızın aracılık ettiği diğer bir yatırım teşviki olan Kaynak Kullanımını Destekleme Primi çerçevesinde, 2003 yılında 6 projeye toplam 22 milyar TL prim ödemesi yapılmıştır. Bu ödemelerin 18 milyar TL sanayi sektörü yatırımlarına, 4 milyar TL turizm sektörü yatırımlarına ait bulunmaktadır.

Bankamız son yıllarda sürdürmekte olduğu "ekonomiye kazandırılan" iştiraklerdeki hisselerini halka arz veya blok satış yoluyla özelleştirme faaliyetlerine 2003 yılında da devam etmiştir. Bu kapsamda Banka, 2003 yılında Uşak Seramik Sanayi A.Ş.'deki 526.8 milyar TL'lik payı ile Van-Et A.Ş.'deki 114.3 milyar TL'lik payını İMKB'de satmıştır. Ayrıca, yıl içinde Tasfiye Halindeki Kalkınma Holding A.Ş.'nin tasfiye işlemleri tamamlanmış, temel sanayi kuruluşlarından Gerkonsan A.Ş.'deki 0.9 milyar TL tutarındaki Banka payı blok olarak satılmıştır. 2003 yılı sonu itibarıyla iştirak sayısı 16'dır.

Bankaca temin edilen kaynakların aktif-pasif uyumu gözetilmek suretiyle borçlanma koşullarına uygun kullanılmasına özen gösterilerek vade, kur ve likidite riskinden korunmaya çalışılmaktadır. Kur riskini sınırlandırmak amacıyla, spekülâtif olmayan bir döviz pozisyon riski yönetimi politikası izlenmektedir. Ticari plasmanlarda uluslararası ve ulusal ekonomik beklentiler, piyasa koşulları, kredi müşterilerinin beklenti ve eğilimleri, faiz-likidite, kur vb. riskler dikkate alınarak yüksek getirili ve düşük riskli varlıklara yönelinmekte, emniyet ilkesi ön planda tutulmaktadır.

Bankamızın kuruluşunu düzenleyen 4456 sayılı Kanun'la sermaye sistemi yeniden düzenlenmiş ve esas sermaye sisteminden kayıtlı sermaye sistemine geçilmiştir. 2003 yılında, Bankamız çıkarılmış sermayesinin 125 trilyon TL'den 150 trilyon TL'ye yükseltilmesi ile ilgili Banka Yönetim Kurulu Kararı çerçevesinde, Hazine Müsteşarlığı'nın sermaye payını ödemesi ve kalan sermaye payının halka arz edilmesiyle Banka'nın çıkarılmış sermayesi kayıtlı sermaye tavanı olan 150 trilyon TL'ye ulaşmıştır.

2003 yılında Bankamıza yeni kaynak temin etmeye yönelik olarak, uluslararası mali piyasalar sürekli olarak izlenmiş, piyasa koşulları, muhtemel maliyetler ve zamanlama konularında, bu alanda faaliyet gösteren belli başlı aracı finans kurumları ile görüşmeler sürdürülmüştür. Bu çerçevede, Almanya'nın önde gelen finansman kurumlarının üye olduğu bir konsorsiyum bankası olan AKA ile 31.01.2003 tarihinde Çerçeve Anlaşması imzalanarak ağırlıklı olarak Almanya ve diğer Avrupa Birliği üyesi ülkelerden yapılacak yatırım malı ve hizmet ithalatına finansman sağlamak amacıyla ve serbest bir limit çerçevesinde bir Line kredisi sağlanmıştır. Ayrıca, Bankaya yeni kaynak temini çalışmaları kapsamında, Dünya Bankası'ndan Yenilenebilir Enerji Projesi çerçevesinde kredi sağlanması için 2002 yılında başlatılan görüşmeler 2003 yılında da sürdürülmüştür. Çalışmaların 2004 yılının ikinci yarısında sonuçlanması ve Türkiye'ye Dünya Bankası kaynaklarından sağlanacak 200 milyon ABD Doları tutarındaki kredinin Bankamız ve Türkiye Sınai Kalkınma Bankası aracılığıyla kullanılmasına hazır hale gelmesi beklenmektedir. Bu çalışmaların yanı sıra, Ülkemizdeki Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere finansman sağlanmasında aracılık etmek üzere Avrupa Yatırım Bankası, Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası ve Karadeniz Ticaret ve Kalkınma Bankası ile çalışmalar sürdürülmüştür.

Bankamız, klasik kalkınma ve yatırım bankacılığı işlevlerinin yanısıra, girişimcileri yönlendirme ve kalkınma hedefleri ile uyumlu yatırımlara yönlendirme faaliyetlerini de desteklemektedir. Bu kapsamda, Yöresel Uygun Yatırım Alanları araştırmaları ile fizibilite etüdüleri hazırlanmakta olup, sektörel ve diğer konularda araştırma çalışmaları yapılmaktadır.

Bankamızın 2003 yılı faaliyetleri standart (tarihi) verilerle 17.6 trilyon TL net kârlı olarak sonuçlanmış, enflasyona göre düzeltilmiş verilerle ise 77.2 trilyon TL zarar doğmuştur.

Bankamız; başta imalat sanayi, turizm, eğitim, sağlık ve enerji sektörleri olmak üzere reel sektöre yol göstericilik ve destekleme anlamında yatırım fikir ve kararlarının oluşturulması, kaynak tahsis mekanizmasında etkinliğin sağlanması anlamında daha da aktif bir iktisadi kurum haline gelmeyi amaçlamaktadır.

Bankamız, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonraki süreçte de özellikle reel sektörün yeniden yapılandırılması temelinde kalkınma ve yatırım bankacılığı faaliyetlerine ve görevlendirileceği yeni oluşumlara, konusunda uzman personeli ile aktif bir şekilde devam etme azim ve kararlılığında olacaktır.

Taci BAYHAN
Yönetim Kurulu Başkanı
ve
Genel Müdür

YÖNETİM VE DENETİM KURULU

YÖNETİM KURULU

<i>Adı Soyadı</i>	<i>Görevi</i>	<i>Göreve Başlama Tarihi</i>
Taci BAYHAN	Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdür	28.07.1997
Prof. Dr. Kemalettin ÇONKAR	Yönetim Kurulu Üyesi (Başkan V.)	29.04.2003
Osman KARA	Yönetim Kurulu Üyesi	28.04.2003
İbrahim GÜNDÜZ	Yönetim Kurulu Üyesi	28.04.2003
Mehmet UNCU	Yönetim Kurulu Üyesi	28.04.2003
Celal DAĞGEZ	Yönetim Kurulu Üyesi	28.04.2003
Halil İbrahim AKÇA	Yönetim Kurulu Üyesi	28.04.2003

Not : Tuncay AYBER 28.08.1997-25.04.2003 tarihleri arasında Yönetim Kurulu Üyesi ve Başkan Vekili olarak görev yapmıştır. İbrahim BERBEROĞLU 15.01.1999-25.04.2003, Ramazan KARA 25.06.1999-25.04.2003, Nilgün CERİT ve Hülya ÖZSÜT 15.06.2001-25.04.2003, Kazım BUDAK 18.06.2001-25.04.2003 tarihleri arasında Yönetim Kurulu Üyeliklerinde bulunmuşlardır.

DENETİM KURULU

<i>Adı Soyadı</i>	<i>Görevi</i>	<i>Göreve Başlama Tarihi</i>
Esat Kaya TURGAY	Denetim Kurulu Üyesi	30.11.1999
Ramazan KARDEŞ	Denetim Kurulu Üyesi	25.04.2003
İlhami ÖZTÜRK	Denetim Kurulu Üyesi	23.02.2004

Not :Arif ERDEN ve Ahmet ÇANKAYA 15.06.2001-25.04.2003, Hasan AYKIN 25.04.2003-23.02.2004 tarihleri arasında Denetim Kurulu Üyeliklerinde bulunmuşlardır.

GENEL MÜDÜRLÜK

<i>Adı Soyadı</i>	<i>Görevi</i>	<i>Göreve Başlama Tarihi</i>
Taci BAYHAN	Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdür	28.07.1997
M. Soykut CİHANGİR	Genel Müdür Yardımcısı	29.08.1997
S. Cansel İNANKUR	Genel Müdür Yardımcısı	29.08.1997
M. Latif KARAMAN	Genel Müdür Yardımcısı	12.09.1997
Bahattin SEKKİN	Genel Müdür Yardımcısı	22.08.2003
Esengül CİVELEK	Genel Müdür Yardımcısı	10.10.2003

Not : E. Nihal TALAY 12.09.1997-21.07.2003, A. İhsan TOSUNER 15.10.1997-17.09.2003 tarihleri arasında Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yapmışlardır.

TÜRKİYE VE DÜNYA EKONOMİSİNDE GELİŞMELER

TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

REEL KESİMDEKİ GELİŞMELER

GSMH Gelişmeleri

Türkiye ekonomisi, 2002 yılından sonra 2003 yılının üçüncü döneminde de büyümeye devam etmiştir. DİE tarafından açıklanan verilere göre 2003 yılının üçüncü döneminde, GSYİH ve GSMH, geçen yılın aynı dönemine göre sırasıyla %4.8 ve %4.9 oranlarında artış göstermiştir.

Üretim ve Sektörel Büyüme Hızları

(Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre % Değişim)

	YILLIK			2002			2003			2003
	2000	2001	2002	I.Ç.	II.Ç.	III.Ç.	I.Ç.	II.Ç.	III.Ç.	9 aylık
Tarım	3.9	-6.5	7.1	0.1	2.7	6.1	7.0	-2.8	-1.0	-0.5
Sanayi	6.0	-7.5	9.4	2.8	12.6	10.5	7.8	4.4	8.1	6.8
İmalat	6.4	-8.1	10.4	2.1	13.7	11.8	9.2	5.1	8.4	7.5
Hizmet.	8.9	-7.7	7.2	1.9	8.0	7.6	8.3	4.6	5.8	6.1
İnşaat	4.4	-5.5	-4.9	-11.8	-9.6	-3.3	-17.0	-14.5	-16.9	-16.2
Ticaret	12.0	-9.4	10.7	4.3	11.7	10.1	10.8	6.0	7.0	7.6
Ulaştırma	5.5	-5.3	5.4	2.1	8.3	5.4	13.7	5.8	7.9	9.0
İthalat	28.1	-25.1	23.0	4.0	27.7	28.9	19.8	20.5	26.7	22.6
GSYİH	7.4	-7.5	7.8	2.1	8.9	7.9	8.1	3.9	4.8	5.4
GSMH	6.3	-9.5	7.8	0.4	10.4	7.9	7.4	3.7	4.9	5.2

Kaynak:DİE.

2003 yılının ikinci üç aylık döneminde Irak savaşının sona ermesiyle birlikte ekonomide güven ortamı yeniden sağlanmış, Nisan ayından itibaren Türk Lirası yabancı para birimleri karşısında değer kazanmaya başlamış ve bu durum ekonominin gidişatına ilişkin iyimser beklentileri artırmıştır. Döviz kurlarında ve enflasyon oranlarında gözlenen olumlu gelişmeler, enflasyon bekleyişlerinin yıl sonu hedefine yaklaşmasını sağlamış ve bu çerçevede Merkez Bankası Nisan ayından bu yana yedi kez faiz indirimine gitmiştir. Söz konusu gelişmeler, iç borçlanma faiz oranlarının da düşmesine katkıda bulunmuştur. Bu durum, özel firmaların üretim ve satış kararlarını olumlu etkilemiş ve 2003 yılının ilk yarısında ihracatta gözlenen yüksek performansın desteği ile sanayi üretimi ve kapasite kullanım oranları artmaya devam etmiştir.

Ayrıca, sanayi üretiminin artmaya devam etmesinde, ihracattaki hızlı artışların yanı sıra iç talepteki sınırlı canlanma da etkili olmuştur. İç talep göstergelerine göre, 2003 yılının Ocak-Kasım döneminde, dayanıklı tüketim malı satışı ile otomobil satışları geçen yılın aynı dönemine göre yükselmiştir. Bunun yanı sıra, son aylarda tüketici kredilerinde ve tüketim malı ithalatında gözlenen artışlar da iç talepteki sınırlı canlanmaya işaret etmektedir. Bu gelişmelere ek olarak, 2003 yılının Temmuz ayında Uluslararası Para Fonu'nun beşinci gözden geçirmeyi tamamlaması ile birlikte dış borç ödeme planının daha uzun vadeye yayılmasının önümüzdeki dönemde iyimser beklentilerin hızla artmasını sağlayarak makro ekonomik hedeflerin gerçekleştirilebileceği düşüncesini kuvvetlendirmiştir.

Bu gelişmelerin yanı sıra, DİE Hane Halkı İşgücü Anketi sonuçlarına göre, işgücü piyasasındaki olumsuzluk devam etmektedir. İşsizlik oranı, 2003 yılının üçüncü döneminde geçen yılın aynı dönemine göre 0.2 puan düşmüş ve %9.4 oranında gerçekleşmiştir. Bu dönemde, toplam istihdam ve tarım-dışı istihdam, geçen yılın aynı dönemine göre, sırasıyla %3.6 ve %0.7 oranında gerilemiştir. İstihdamdaki toparlanmanın ekonominin büyümesine kıyasla daha yavaş olması, yüksek üretim performansının verimlilik artışlarıyla gerçekleştirildiğini göstermektedir. Ayrıca, imalat sanayi reel ücret ve kazanç endeksleri incelendiğinde, reel ücret ve kazancın 2003 yılının üçüncü döneminde gerilemesinin yavaşlayarak da olsa devam ettiği görülmektedir. Bu doğrultuda, ekonominin büyüme sürecine paralel olarak istihdam ve reel ücretlerde artış beklenmesine karşın, bu artışların 2003 yılında iç talep üzerinde belirgin bir etkisinin olmaması beklenmektedir. İç talepteki canlanmayı sınırlı kılacak diğer etkenler ise reel faiz oranlarının halen yüksek seviyesini koruması ve uygulanmakta olan ekonomik program çerçevesinde faiz dışı kamu kesimi fazlasının GSMH'ye oranının %6.5 olarak gerçekleşmesine yönelik sıkı maliye politikasıdır.

2003 yılı GSMH büyümesi için öngörülen %5 büyüme hedefinin ulaşılabilir olduğu düşünülmektedir. Ekonomideki büyüme sürecinin yılın üçüncü döneminde de sürmesi, fakat büyüme oranının yılın ilk üç aylık dönemine göre yavaşlaması beklenmektedir. Bu beklentinin nedenleri şunlardır:

- Sanayi üretimi, DİE Aylık Sanayi Üretim Endeksi verilerine göre 2003 yılında geçen yıla göre %9.1 oranında artmıştır.

- DİE Dış Ticaret İstatistiklerine göre, ithalat 2003 yılının Ocak-Kasım döneminde geçen yılın aynı dönemine göre %31.4 oranında artmıştır. Aynı dönemde, ara malı ve tüketim malı ithalatları ise geçen yılın aynı dönemine göre sırasıyla %31.3 ve %44.1 oranlarında artış göstermiştir. Bu nedenle, ithalat vergisi kaleminin büyümeye olan katkısının yılın üçüncü döneminde pozitif olması beklenmektedir. Ayrıca, tüketim ve yatırım malları ithalatındaki gelişmeler hem üretimde hem de iç talepte canlanma olduğu düşüncesini desteklemektedir.
- Sanayi üretiminin ve ithalatın artmasına bağlı olarak hizmetler sektörü katma değerinin 2003 yılında geçen yıla göre yükselmesi ve ekonominin büyümesine katkı yapması beklenmektedir.
- DİE tarafından açıklanan dış ticaret istatistiklerine göre ihracat 2003 yılının Ocak-Kasım döneminde geçen yılın aynı dönemine göre %29.2 oranında artarak 9.5 milyar ABD Doları düzeyine yükselmiştir. İhracatın gösterdiği olumlu performans, sanayi üretimindeki yüksek oranlı artışta etkili olmuştur.
- DİE tarafından açıklanan imalat sanayii istihdam ve kazanç verilerine göre özel sektörde 2003 yılının üçüncü döneminde üretimde çalışan kişi sayısı artmasına karşın çalışan kişi başına reel kazanç gerilemiştir. Özel imalat sanayii üretiminin büyümesine bağlı olarak istihdam artışlarının sürmesi beklenmektedir. Ancak, DİE Hane Halkı İşgücü Anketi sonuçlarına göre 2003 yılının üçüncü döneminde de iş gücü piyasasında yaşanan olumsuz gelişmelerin devam ettiği görülmektedir. Hem istihdamın hem de reel kazancın gerilemeye devam etmesi iç talep canlanması önünde engel oluşturmaktadır.

Sanayi Üretimindeki Gelişmeler

DİE Aylık Sanayi Üretim Endeksi sonuçlarına göre toplam sanayi üretimi, 2003 yılının Aralık ayında geçen yılın aynı ayına göre %21.1 gibi yüksek bir oranda artmıştır (yıllık ortalama da %9.1). İmalat sanayii ile elektrik, gaz ve su üretimi yıllık bazda sırasıyla %9.7 ve %8.4 oranlarında artış gösterirken, madencilik üretimi ise %4.0 oranında azalmıştır.

Aylık Sanayi Üretim Endeksi

(Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre % Değişme)

	Yıllık				2003					
	2000	2001	2002	2003	Tem.	Ağs.	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Sanayi	5,5	-8,9	9,2	9,1	10,2	9,3	11,2	12,7	4,0	21,1
Madencilik	-4,4	-7,9	-9,5	-4,0	5,1	4,7	21,2	3,9	-11,5	19,3
İmalat	5,7	-9,7	10,7	9,7	10,6	9,4	10,7	13,3	4,7	22,6
Gıda-İçecek	6,0	-8,4	5,5	11,5	27,9	9,5	5,1	9,7	1,9	11,8
Tekstil	7,7	-2,7	8,6	-1,1	-5,6	-6,8	-2,6	1,6	-8,7	5,9
Giyim	18,6	-6,6	8,1	7,7	-1,2	4,9	15,1	5,4	9,9	44,4
Petrol Ürün.	-9,4	9,4	11,4	3,1	5,0	7,4	0,5	-1,3	18,9	1,6
Kimya	-1,5	-13,2	9,9	3,9	5,6	8,9	10,5	9,3	11,3	11,4
Toprak Ürün.	8,9	-16,7	18,9	11,4	13,0	17,1	15,0	10,5	-0,1	38,5
Ana Metal	6,1	-5,3	1,3	11,5	9,8	5,9	4,8	8,3	-1,5	5,9
Metal Eşya	-17,5	-10,3	5,0	7,3	0,5	4,1	0,1	16,5	-12,5	32,0
Makine-Tech.	11,2	-20,3	21,3	31,9	47,3	25,8	33,6	38,2	21,4	40,1
Taşıt Araçları	51,0	-42,7	24,9	43,2	56,6	47,3	45,0	49,4	21,4	80,3
Enerji	7,3	-1,8	5,4	8,4	7,9	10,5	11,6	10,8	3,5	9,6

2003 yılının üçüncü döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre üretimde çalışanlarda %1.3 ve çalışılan saatte %1.6 artış olmuştur.

2003 yılında tütün ürünleri, giyim eşyası, ağaç ve mantar ürünleri imalatı, kağıt ve kağıt ürünleri imalatı üretiminin gerilediği görülmektedir. Buna karşın, gıda, ana metal, metal eşya sektörlerinde üretim 2003 yılında geçen yıla göre yükselmiştir.

Aylık Kapasite Kullanım Oranı (%)

	Yıllık			2002	2003	2003					
	2000	2001	2002	Oc.-Kasım	Oc.-Kasım	Haz.	Tem.	Ağs.	Eylül	Ekim	Kasım
İmalat Sanayi	76,1	71,6	76,2	76,1	78,4	80,1	79,8	79,3	83,5	80,4	79,9
Kamu	78,4	81,3	82,9	82,6	84,2	85,7	88,8	92,1	89,5	80,1	86,8
Petrol Ürünleri	78,4	83,4	84,9	84,9	86,7	90,7	94,7	98,0	95,6	80,3	88,0
Gıda	74,1	77,0	76,5	75,6	76,6	82,5	63,2	69,4	82,2	81,9	85,9
Kimya	87,2	83,9	90,1	89,4	84,3	55,8	83,7	92,2	93,0	93,0	90,5
Ana Metal	92,0	87,8	91,3	89,4	95,6	95,5	96,3	96,0	92,4	98,4	94,7
Özel	74,6	66,4	72,0	72,2	75,1	77,0	75,9	71,0	79,8	81,3	75,7
Gıda-İçecek	66,2	66,0	67,7	67,8	69,9	67,8	66,1	72,0	77,2	78,3	66,2
Tekstil	81,4	76,2	80,3	80,8	79,1	79,0	82,1	78,0	82,1	76,9	74,9
Giyim	87,5	84,7	85,3	86,2	87,2	84,8	89,4	85,0	87,2	87,0	85,1
Petrol Ürünleri	58,4	62,6	55,2	55,1	55,0	47,0	48,0	50,0	60,0	58,6	60,0
Kimya	79,1	71,6	76,3	77,1	74,2	78,6	71,9	65,2	71,7	77,0	78,7
Toprak Ürünleri	82,1	79,6	78,9	80,0	79,5	80,8	87,2	87,1	85,0	88,6	77,9
Ana Metal	76,8	66,2	69,8	68,9	75,0	78,1	76,1	70,9	80,4	83,8	75,3
Makine-Tech.	76,1	63,6	74,6	74,8	83,1	81,6	87,9	88,4	90,1	92,2	85,2
Taşıt Araçları	70,0	43,7	49,0	50,1	62,5	69,4	64,1	34,8	75,5	79,3	75,3

DİE tarafından açıklanan verilere göre toplam imalat sanayii sektöründe kapasite kullanım oranı 2003 yılının Kasım ayında %79.9 olarak gerçekleşmiştir. Toplam imalat sanayii kapasite kullanım oranı, Kasım ayında bir önceki aya göre 0.5 puan gerilemesine rağmen, geçen yılın aynı ayına göre 2.7 puan artış göstermiştir. Kamu sektörü kapasite kullanım oranı, Kasım ayında %86.8 olarak gerçekleşerek geçen yılın aynı ayına göre 7.2 puan yükselmiştir. Özel sektör kapasite kullanım oranı ise Kasım ayında %75.7 düzeyine ulaşmış ve geçen yılın aynı ayına göre 0.1 puan azalış göstermiştir. Mevsimsel düzeltilmiş toplam kapasite oranı da %78.8 seviyesinde gerçekleşerek, Ekim ayının 0.6 puan üzerinde kalmıştır.

Tam kapasite ile çalışamama nedenleri arasında en önemli ağırlığı oluşturan iç pazarda talep yetersizliği etkeni 2003 yılının Aralık ayında geçen yılın aynı ayına göre gerek kamu gerekse özel sektör kaynaklı olarak azalmıştır. Diğer yandan, dış pazarda talep yetersizliği etkeninin payı Aralık ayında geçen yılın aynı ayına göre her iki sektörde de artarak toplamda 3.6 puan artmıştır. Ancak, Ocak-Aralık ortalamasına göre bir önceki yılın aynı dönemine göre iç pazarda talep yetersizliği 10.2 puan artış gösterirken dış pazarda talep yetersizliği 0.4 puan azalmıştır. Ocak-Aralık ortalamalarına göre, tam kapasite ile çalışamama nedenleri arasında yer alan diğer faktörlerden mali imkansızlık nedeni 0.5 puan azalırken, yerli hammadde yetersizliği 0.3 puan, işçilerle ilgili sorunlar 0.2 puan artış göstermiştir.

ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

Dış Ticaret Gelişmeleri

2003 Ocak-Kasım döneminde; 2002 yılının aynı dönemine göre ihracat %29.2 artarak 42.4 milyar Dolar, ithalat %31.4 artarak 60.7 milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir. 2002 Ocak-Kasım döneminde 13.4 milyar Dolar olan dış ticaret açığı, 2003 yılının aynı döneminde %36.9 oranında artarak 18.3 milyar Dolara yükselmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise 2002 yılının Ocak-Kasım döneminde %71.1 iken, 2003 yılının aynı döneminde %69.9'a gerilemiştir.

2003 yılı Kasım ayında geçen yılın aynı ayına göre ihracat %7.44 oranında artarak 3.9 milyar Dolar, ithalat ise %3.8 oranında artarak 5.2 milyar Dolar olmuştur. Aynı dönemde dış ticaret açığı %5.6 oranında azalarak 1.4 milyar Dolardan 1.3 milyar Dolara düşmüştür. 2002 yılı Kasım ayında %72.4 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı, 2003 yılı Kasım ayında %74.9 olarak gerçekleşmiştir.

2003 yılı Kasım ayında 2002 yılının aynı ayına göre; imalat sanayii ürünleri ihracatı %7, tarım ve ormancılık ürünleri ihracatı %11, madencilik ve taşocakçılığı ürünleri ihracatı %14.5 oranında artış göstermiştir. Aynı dönemde; sermaye malları ithalatı %2.9, ara malları ithalatı %0.2, tüketim malları ithalatı ise %36.3 oranında artış göstermiştir. Ekonominin canlanmaya başlaması, Ağustos ayından bu yana Türk Lirası'nın reel olarak güçlenmesi ve enerji fiyatlarındaki yükselme ithalattaki artışın en önemli belirleyicileri olmuştur.

2003 yılı Kasım ayında bir önceki yılın aynı ayına göre; OECD üyesi ülkelere yapılan toplam ihracat %6.5, OECD üyesi olmayan ülkelere yapılan ihracat %9.8, Türkiye Serbest Bölgeleri'ne yapılan ihracat ise %4.5 oranında artmıştır. Aynı dönemde Avrupa Birliği ülkelerine %8.4, EFTA ülkelerine %23.9 daha fazla ihracat yapılırken, diğer OECD ülkelerine %3.2 oranında daha az ihracat yapılmıştır.

Öncü göstergeler dış talepte önümüzdeki dönemde önemli ölçüde bir canlanma kaydedilmeyeceğine işaret etmektedir. Gerek Euro Bölgesi'nde, gerekse ABD ekonomisinde durgunluğun devam ettiği görülmektedir. İç talepte canlanma eğiliminin başlamasına rağmen, hızlı artan üretim üreticilerin yurt dışı pazarlara yönelmesinin devam etmesini sağlamıştır. Birim ücretlerin düşük seviyesi ve saat başına verimlilikteki artış da söz konusu eğilimi desteklemektedir.

İhracatçı Birlikleri'nin kayıtlarına göre ihracat, 2003 yılının Aralık ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %50.6 oranında artarak 4.9 milyar Dolara yükselmiştir. Böylece 2003 yılının tamamında ihracat 2002 yılına göre %32.4 oranında artarak 47.9 milyar Dolara yükselmiştir.

Cari İşlemler

Cari işlemler dengesi 2003 yılının Kasım ayında 466 milyon Dolar, Ocak-Kasım döneminde ise 4.2 milyar Dolar açık vermiştir.

2003 yılı Ocak-Kasım döneminde dış ticaret açığının sürekli olarak genişlemesine karşın hizmet gelirlerinde artışı telafi edecek ölçüde bir artış gözlenmemiştir. Ayrıca, yatırım geliri dengesi açığı yıl başından bu yana genişleme eğilimindedir. Bu nedenle, 2002 yılının ilk yarısından itibaren dengeye oldukça yakın olan cari işlemler hesabı, 2003 yılı Ocak ayında açık vermeye başlamış, Şubat ve Mart aylarında en yüksek açık seviyesine ulaştıktan sonra, bu eğilim Temmuz ayına kadar devam etmiştir. Ağustos-Ekim döneminde ise turizm gelirlerinin de olumlu katkısıyla hizmetler dengesi cari işlemler dengesinin fazla vermesinde etkili olmuştur. Ancak cari işlemler dengesi Kasım ayında turizmin etkisinin azalmasıyla yeniden açığa dönüşmüştür.

Ocak-Kasım döneminde, ihracat gelirlerinin (FOB) %29.2 oranında artarak 42.3 milyar Dolara ulaşmasına rağmen özellikle ilk çeyrekteki Irak savaşının yarattığı belirsizlikler sonucu bavul ticareti geçen yılın aynı dönemine göre %3.7 oranında azalarak 3.6 milyar Dolar seviyesinde kalmıştır. Dolayısıyla bunun da etkisiyle, cari işlemler açığının 4 milyar Dolar daha fazla gerçekleşmesinde Ocak-Kasım dönemi dış ticaret açığının %63.3 oranında artarak 11.2 milyar Dolara yükselmesi etkili olmuştur.

Ödemeler Dengesi (Milyon \$)

	Kasım		Ocak-Kasım	
	2002	2003	2002	2003
Cari İşlemler Hesabı	-226	-466	-208	-4.203
Dış Ticaret Dengesi	-688	-632	-6.860	-11.200
Hizmetler Dengesi	546	523	7.519	8.836
Yatırım Geliri Dengesi	-569	-582	-4.130	-5.049
Cari Transferler	485	225	3.263	3.210
Sermaye ve Finans Hesabı	201	316	1.328	1.303
Doğrudan Yatırımlar	-3	53	914	19
Portföy Yatırımları	-60	-552	-732	2.239
Diğer Yatırımlar	559	-1.027	7.191	1.675
Rezerv Varlıklar	-295	1.842	-6.045	-2.630
Net Hata ve Noksan	25	150	-1.120	2.900

Yatırım geliri hesabı 2003 yılının Ocak-Kasım döneminde 5.0 milyar Dolar açık vermiştir. Bu açığın en önemli belirleyicileri portföy yatırımı giderleri ve faiz giderleri olmuştur. Bu dönemde, özellikle genel hükümet ve diğer sektörlerin uzun vadeli borç faiz ödemelerindeki artış nedeniyle faiz gideri artmış ve 4.2 milyar Dolar olmuştur. Aynı dönemde portföy yatırımı giderleri de yükselmiş ve %26 oranında artarak 2.2 milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir.

Cari transferlerde Ocak-Kasım dönemi itibariyle geçen döneme göre 53 milyon Dolar düşüş gerçekleşmesine rağmen, işçi gelirlerinde %16 oranında artış yaşanmıştır. İşçi gelirlerinin genellikle Euro para birimine dahil ülkelerden geldiği göz önüne alındığında, Euro'nun bu aylarda ABD Doları karşısındaki değerlenmesinin bu artışta etkili olduğu görülmektedir. Bedelsiz ithalattan kaynaklanan girişler ise aynı dönemde %10.4 oranında azalmıştır.

Sermaye ve Finans Hesabı

2003 yılının Ocak-Kasım döneminde finans hesabında 1.3 milyar Dolar net giriş sağlanmıştır. Bu kapsamda Türkiye'ye doğrudan yatırım yoluyla sadece net olarak 19 milyon Dolar tutarında sermaye girmiştir. 2002 yılının Ocak-Kasım döneminde 732 milyon Dolar net çıkış gösteren portföy yatırımlarında, 2003 yılının aynı döneminde 2.2 milyar Dolar net giriş sağlanmıştır.

Aynı dönemde; TCMB, IMF'ye 1.4 milyar Dolar ve Hazine yurt dışı piyasalar ve uluslararası kuruluşlara 1.9 milyar Dolar net kredi geri ödemesi gerçekleştirmiştir. Bankacılık sektörü net 578 milyon Dolar ve diğer sektörler ise 729 milyon Dolar net kredi kullanmıştır.

KONSOLİDE BÜTÇE VE İÇ BORÇ STOKU

2003 yılında konsolide bütçe açığı 39.8 katrilyon Türk Lirası, faiz dışı bütçe fazlası ise 18.8 katrilyon Türk Lirası olarak gerçekleşmiştir.

Konsolide Bütçe Gelirleri

2003 yılında, konsolide bütçe gelirleri 100.2 katrilyon, vergi gelirleri ise 84.3 katrilyon TL olmuştur. Geçen yıla göre vergi gelirleri %41.4 oranında artış göstermiştir.

Konsolide Bütçe (Trilyon TL)

	2002	2003	Ocak-Aralık		
	Aralık	Aralık	2002	2003	Değişim (%)
Gelirler	5.813	11.507	75.592	100.238	32,6
Vergi Gelirleri	5.609	9.677	59.632	84.334	41,4
Vergi Dışı Normal Gelirler	805	1.459	10.875	10.242	-5,8
Özel Gelirler + Fonlar	-450	310	4.097	3.919	-4,3
Katma Bütçe Gelirleri	-151	60	989	1.742	76,2
Harcamalar	16.184	18.319	115.682	140.054	21,1
Faiz Dışı Harcama	11.126	12.900	63.812	81.445	27,6
Personel	2.341	2.793	23.089	30.201	30,8
Diğer Cari	2.569	2.756	8.019	8.218	2,5
Yatırım	1.797	2.627	6.892	7.165	4,0
Diğer Transfer	4.420	4.725	25.812	35.861	38,9
Faiz Ödemeleri	5.057	5.419	51.871	58.609	13,0
Faiz Dışı Denge	-5.313	-1.394	11.781	18.793	59,5
Bütçe Dengesi	-10.371	-6.813	-40.090	-39.816	-0,7

Kaynak: T.C. Maliye Bakanlığı.

2003 yılında geçen yılın aynı dönemine göre, vergi gelirlerindeki artışa kıyasla dolaylı vergilerde daha yüksek oranlı artışlar olduğu gözlenmektedir. Bununla birlikte gelir vergisinde meydana gelen artış vergi gelirlerindeki artışa göre sınırlı düzeyde kalmıştır. 2002 yılında dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payı %66.3 iken 2003 yılında %67.0'a yükselmiştir.

Vergi gelirlerini tahsilat/tahakkuk oranları itibariyle incelediğimizde, 2002 yılında %91.4 olan oranın 2003 yılında %92.6'ya yükseldiği gözlenmektedir.

Vergi dışı normal gelirler 2003 yılında geçen yıla göre %5.8 oranında gerileme göstermiştir. Bu gelişme esas olarak, 2002 yılı Mayıs ayında Merkez Bankası dönem kârından bütçeye aktarılan 3 katrilyon Türk Lirası tutarındaki değerden kaynaklanmaktadır.

Konsolide Bütçe Giderleri

Konsolide bütçe harcamaları 2003 yılında 140.1 katrilyon TL, faiz dışı harcamalar ise 81.4 katrilyon TL olarak gerçekleşmiştir. Geçen yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında harcamalardaki artışın faiz dışı harcamalardaki artışa göre daha sınırlı olduğu görülmektedir. Bu gelişmede, 2003 yılında geçen yıla göre iç borç faiz ödemelerinde görülen artışın sınırlı olması etkili olmuştur.

2003 yılında personel harcamaları geçen yılın aynı dönemine göre %30.8 oranında artmıştır. Sosyal güvenlik kuruluşlarının finansman yapılarına bağlı olarak bütçeden bu kuruluşlara yapılan transferlerin yer aldığı diğer transferler kalemi 2003 yılında %38.9 oranında artarak 35.9 katrilyon TL'ye ulaşmıştır.

Konsolide Bütçe Finansmanı ve İç Borç Stoku

Konsolide bütçe nakit açığı 2003 yılında 41.9 katrilyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde Hazine 42.9 katrilyon TL tutarında net iç borçlanma gerçekleştirmiştir. Bu dönemde Hazine'nin dış borçlanmada da 2.7 katrilyon TL tutarında net kullanıcı konumunda olduğu görülmektedir. 2003 yılında yüksek miktarda net iç borçlanma gerçekleştiren Hazine'nin tahvilde 54.9 katrilyon TL net kullanıcı durumundayken, bonoda yaklaşık 12 katrilyon TL net ödeyici konumunda olduğu görülmektedir.

2003 yılı sonu itibariyle konsolide bütçe toplam borç stoku 139.3 milyar Doları iç borç, 63.4 milyar Doları da dış borç stoku olmak üzere 202.7 milyar Dolara ulaşmıştır.

2003 yılında toplam iç borç stoku bir önceki yıla göre %29.7 oranında artarak 194.4 katrilyon TL olarak gerçekleşmiştir. İç borç stokunun alıcılara göre dağılımına baktığımızda, 2002 sonu itibariyle iç borç stokunun %52.8'i kamunun ve %47.2'si de piyasanın portföyünde iken 2003 yılında Hazine'nin kamuya olan borçlarının giderek piyasaya olan borçlara dönüştüğü görülmektedir. Nitekim 2003 sonu itibariyle iç borç stokunun %47.7'sinin kamunun portföyünde ve %52.3'ünün de piyasanın portföyünde olduğu görülmektedir. 2002 yılında iç borç stokunun ortalama vadeye kalan gün sayısı 7 aylık bir azalmayla 32.1 iken 2003 yılında 25.1 ay olarak gerçekleşmiştir.

PARASAL GELİŞMELER

Para Arzları, Mevduat ve Kredi Gelişmeleri

M1 ve M2 para arzları, 2003 yılı Aralık ayında bir önceki yılın aynı ayına göre dolaşımdaki para ve vadesiz mevduatlardaki artış nedeniyle reel olarak sırasıyla %32.7 ve %16.1 oranlarında artarken, M2Y para arzı TL'nin değer kazanması sonucu %1.4 oranında daralmıştır.

M1 para arzının alt kalemlerinden dolaşımdaki para, 2003 yılı Aralık ayında bir önceki yılın aynı ayına göre makroekonomik belirsizliklerin azalması ve ekonomik aktivitedeki artış sonucu reel olarak %23.3 oranında artmıştır.

2003 yılı Aralık ayında kamu bankalarının TL mevduat içindeki payı %54.6'dan %54.1'e gerilerken, özel bankaların payı %44.7'den %45.2'ye yükselmiştir. Yabancı bankaların payı ise değişmemiş ve %7 olarak gerçekleşmiştir. Bankaların müşterileriyle yapmış oldukları repo işlemleri ise 2003 yılı Aralık ayında Devlet İç Borçlanma Senedi (DİBS) reel faizlerinin görece yüksek olması sonucu banka dışı kesimin (kurumsal ve bireysel yatırımcılar) DİBS portföyü tercihinin artması nedeniyle bir önceki yıl sonuna göre reel olarak %5.8 oranında daralmış ve 3.0 katrilyon TL olarak gerçekleşmiştir. Banka dışı kesimin DİBS portföyü 2002 yılı sonunda 33 katrilyon TL iken, 2003 yılı sonunda 52.2 katrilyon TL'ye yükselmiştir.

TL mevduat faiz oranı ve repo faiz oranları, 2003 yılı sonunda bir önceki yıla göre gerilemiştir. 12 aylık ağırlıklandırılmış TL mevduat faiz oranı 2003 yılı sonunda yaklaşık 20 puan düşerek %28.59 ve gecelik ortalama faiz oranı da 18 puan düşerek %26 olarak gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektörünün toplam kredileri, 2003 yılında artış eğiliminde olmuştur. Nisan'dan itibaren Irak savaşının sona ermesi, makroekonomik belirsizliklerin azalması, ekonomik aktivitenin canlanmaya başlaması ve faiz oranlarındaki gerileme sonucu TL cinsinden krediler artış eğilimine girmiştir. Yabancı para cinsinden krediler ise TL cinsinden gerilerken, yabancı para cinsinden artmıştır. 2003 sonu itibariyle, toplam krediler bir önceki yıla göre reel bazda %32.3 oranında artmıştır. TL cinsinden krediler reel bazda bir önceki yıla göre %60 oranında artarken, yabancı para cinsinden krediler %9.4 oranında azalmıştır. Kredi/Mevduat rasyosu, 2002 yılı sonunda %24.8 iken, 2003 sonunda %33.2'ye yükselmiştir.

Tüketici kredileri 2003 yılı sonunda bir önceki yıl sonuna göre reel olarak %161, kredi kartlarından alacaklar %40.8 oranında artmıştır. Tüketici kredilerindeki artış, temel olarak otomobil kredileri ve diğer kredilerde gerçekleşen artışlardan kaynaklanmıştır.

Alım-satım amaçlı ve satılmaya hazır menkul değerler ile vadeye kadar elde tutulacak menkul değerler kalemlerinin toplam değeri 2003 yılı sonunda bir önceki yıl sonuna göre reel olarak sadece %4.4 oranında artarak 99.3 katrilyon Türk Lirası'na ulaşmıştır. 2003 yılı sonunda, bankaların toplam menkul değer plasmanının %45.8'i vadeye kadar elde tutulacak menkul kıymetlerden oluşmaktadır. Bankacılık sektörünün DİBS portföyündeki sınırlı artış, banka-dışı kesimin DİBS portföyündeki artıştan kaynaklanmıştır.

Maliye Bakanlığı, 1 Ağustos tarihinde kayıt dışı ekonomiyi kayıt altına almak amacıyla 10 milyar TL ve üzerindeki ödemelerin bankacılık sistemi ve özel finans kurumları aracılığıyla yapılması zorunluluğunu getirmiştir.

Merkez Bankası Bilançosu

Stand-by Anlaşması ile belirlenmiş TCMB bilançosunun pasif tarafını oluşturan Para Tabanı 2003 yılında bir önceki yıl sonuna göre %47 oranında genişlemiştir. Bu genişlemede Net İç Varlıklar (NİV) kaleminin %17.8 oranındaki negatif etkisine karşın, Net Dış Varlıklar (NDV) kaleminin iki katından fazla artış etkisi etkili olmuştur. Para Tabanının yaklaşık %70'ini oluşturan Emisyon kalemi de aynı dönemde %42 oranında artmıştır. Serbest Tevdiatlardaki dalgalanma yıl boyunca devam etmiş ve yıl sonu itibariyle %24 oranında daralmıştır.

31 Ekim 2003 tarihli Niyet Mektubu ile Para Tabanı ve Net Uluslararası Rezervler'e (NUR) ilişkin hedefler, performans kriteri niteliğine dönüştürülmüştür. Aralık ayı sonu itibarıyla, 31 Ekim 2003 tarihli Niyet Mektubu ile daha önce belirlenen parasal büyüklük hedefleri revize edilmiştir. Buna göre para tabanı üst sınırı 14.9 katrilyon TL'ye, NUR alt sınırı da -2 milyar Dolara yükseltilmiştir. Gösterge niteliğinde belirlenen Net İç Varlıklar (NİV) üst sınırı ise para tabanı ve NUR'daki revizyonlar dikkate alınarak 32.4 katrilyon TL'den 28.4 katrilyon TL'ye düşürülmüştür. Aralık ayı sonu itibarıyla parasal taban 14.7 katrilyon TL, NİV 26 katrilyon TL ve NUR -0.5 milyar Dolar olarak gerçekleşmiş, böylece 31 Ekim 2003 tarihli Niyet Mektubu'nda söz konusu büyüklükler için belirlenen hedefler tutturulmuştur.

Döviz Efektif Piyasaları

Döviz kurları yıl içinde dalgalı bir seyir izlemiştir. 4 Temmuz tarihinde Kuzey Irak'ta 11 Türk askerinin ABD askeri güçlerince gözaltına alınmasıyla birlikte ABD Türkiye ilişkilerinde ortaya çıkan gerginlik ABD Dolar kurunun 1 milyon 385 bin seviyelerinden 1 milyon 420 bin TL seviyelerine yükselmesine neden olmuştur.

Döviz Kurlarındaki Gelişmeler (*)

	2002		2003		% Değişim	
	Yıl sonu (1)	Yıl Ortalaması (2)	Yıl sonu (3)	Yıl ortalaması (4)	Yıl sonu (3/1)	Yıl ortalaması (4/2)
EURO	1.703.477	1.428.767,59	1.745.072	1.687.189,03	2,4	18,1
ABD Doları	1.634.501	1.504.579,53	1.395.835	1.495.306,79	-14,6	-0,6
Sepet	2.946.178	2.604.730,57	2.739.540	2.794.442,34	-7,0	7,3

(*) TCMB Döviz alış kuru.

Kaynak: TCMB.

Yaşanan gerginliğin çözümüne yönelik olumlu gelişmeler ise döviz kurlarının kısmen gerilemesine yol açmıştır ve kurlardaki aylık değişim oranları da sınırlı olmuştur. Merkez Bankası döviz alış kurlarına göre, 2003 yılında ABD Doları yıl sonu ve yıl ortalaması değerleri itibarıyla bir önceki yıla göre sırasıyla %14.6 ve %6 oranında azalırken, Euro %2.4 ve %18.1 oranında değer kazanmıştır. 1 ABD Doları + 0.77 Euro'dan oluşan kur sepetinde ise yıl sonuna göre %7 oranında gerileme olurken, yıl ortalamasında %7.3 oranında bir artış olmuştur.

FIYATLARDAKİ GELİŞMELER

2003 yılında, ekonomiye ilişkin olumlu beklentilerin güçlenmesi, TL'nin değerlenmesi, gerileyen petrol fiyatlarının yarattığı maliyet avantajı, sıkı maliye politikası ve iç talepteki canlanmanın sınırlı kalması TÜFE ve TEFE'nin sırasıyla %20 ve %16.5 olan hedeflerin oldukça altında gerçekleşmesine neden olmuştur.

Bir önceki yılın Aralık ayına göre; Tüketici Fiyatları Genel İndeksi 2003 Aralık ayında %18.4, Toptan Eşya Fiyatları Genel İndeksi de %13.9 oranında artarak geçen yılın aynı döneminin TÜFE'de 11.3 puan ve TEFE'de ise 16.9 puan gerisinde kalmıştır. Böylece, yıllık enflasyon rakamları son 28 yılın en düşük seviyesine gerilemiştir.

TEFE'deki artışa sektörler itibariyle baktığımızda en yüksek artış %20.0 ile Tarım Sektöründe, en düşük artış %3.2 ile Enerji Sektöründe yaşanmış olup, Madencilik Sektöründe %15.9, İmalat Sanayi Sektöründe ise %12.6 artış gerçekleşmiştir. 2003 yılında maliyet unsurlarındaki gelişmelerden olumlu etkilenen özel imalat sanayi yıllık fiyat artış oranı da bir önceki yıla göre 15.4 puan gerileyerek %12.3 olmuştur.

Enflasyonda Gelişmeler (%)

	1999	2000	2001	2002	2003
TÜFE	68,8	39,0	68,5	29,7	18,4
TEFE	62,9	32,7	88,6	30,8	13,9
Tarım	30,0	39,8	65,5	35,2	20,0
Madencilik	94,1	46,1	72,3	38,4	15,9
Enerji	71,3	37,4	115,8	24,3	3,2
İmalat Sanayi	76,7	29,4	96,1	29,7	12,6
Özel İmalat San.	59,7	33,6	94,5	27,7	12,3
TEFE Kamu	117,7	24,7	99,7	32,4	11,4
TÜFE	68,8	39,0	68,5	29,7	18,4

İMKB'DEKİ GELİŞMELER

2003 yılına 0.63 Cent seviyesinden başlayan İMKB-100 endeksi, siyasi istikrarın sağlanması, ekonomik canlanma, faizlerin düşmesi, IMF ile ilişkilerin yolunda gitmesi ve TL'nin Dolar karşısında büyük oranda değerlenmesi ile yıl sonunda 1.33 Cente yükselmiştir. İMKB-100 endeksinin yıllık getirisi de %79.60 olmuştur.

İMKB-100 endeksi, Irak'ta gerçekleştirilen savaşın ilk şoku ile Mart ayı içerisinde yılın en düşük değeri olan 8.792 seviyesini gördü. Aynı günlerde Dolardaki hızlı artışın da etkisiyle, endeks Dolar bazında 0.49 Cent düzeyine gerileyerek yıllar itibariyle indiği en düşük seviye olan 0.46 Cente oldukça yaklaşmış oldu. Ancak savaşın beklentilerden daha kısa sürede bitmesi ile iç dinamiklerine dönen İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, yılın ikinci yarısından itibaren yükselişe geçmiş ve Aralık ayında yılın en yüksek seviyesi olan 19.169 puana kadar yükselmiştir.

ULUSLARARASI EKONOMİK GELİŞMELER

GLOBAL ÜRETİM VE FİYATLARDAKİ GELİŞMELER

Global Üretim

2002 ve 2003'de, global ekonomi 2001'de meydana gelen ani yavaşlamadan mütevazı bir dönüş süreci yaşamıştır. 2003 süresince global ekonomik faaliyette gözlenen biraz iyileşmeye **Gelişmiş Ekonomiler Grubu**'nda reel gayri safi yurtiçi hasılanın (GSYİH) büyümesindeki orta seviyedeki bir artış yardım etmiştir. Büyük menkul kıymet piyasalarında finansal (malî) aktiflerin değer kayıplarına; sanayileşmiş ekonomiler grubu arasında efektif makroekonomik politika koordinasyonuna; ve çeşitli krizler karşısında global finansal sistemin çabuk iyileşme gücü (esnekliği), örneğin, Arjantin ve Türkiye'nin 2002'de yaşadığı ekonomik krizler ve ABD'nin dev şirketi Enron'un birden bire çökmesinden doğan ekonomik belirsizliklere karşın, gelişmiş ekonomilerin ekonomik performansındaki mütevazı düzelme beklenenden daha güçlü bir tüketici ve iş alemi güveninden meydana gelmiştir. Yukarıdaki gelişmelerden dolayı, 2000'de %4.8'den ani bir şekilde 2001'de %2.4 oranına düşen global ekonominin büyüme oranı 2002'de %3 ve 2003'de %3.2 oranlarıyla ivme kazanmıştır. Bununla birlikte, bu dönemde, ABD'nin terörizmle devam eden savaşı; ABD/İrak savaşı, menkul kıymet piyasalarında değer kaybından doğan belirsizlikler; ve büyük finansal kurumlar ve şirketler arasında genellikle zayıf finansal performansın global ekonomi büyüme oranının aşağı çekilmesine neden olduğu görülmektedir. Aşağıda sunulanlar 2003'de global üretim ve fiyatlardaki gelişmelerin detaylı bir analizidir.

2000'de %3.9'dan 2001'de ani bir şekilde %1'e çekilen, bir grup olarak **Gelişmiş Ekonomilerin** büyüme oranı 2002/2003'de %1.8 oranında bir canlanma görmüştür. Bununla birlikte, Yedi Sanayileşmiş Ülke Grubu Arasında, elde edilen sonuçlar ülke performansı ile yakından ilişkili olduğundan, gözden geçirme dönemi süresince, ABD ve Kanada 2001 yılı ile karşılaştırıldığında büyüme performanslarını düzeltmiştir. 2001'de başlayan Fransa, Almanya, İtalya ve İngiltere ekonomilerinin yavaşlaması, biraz olsa da, 2002 ve 2003'de devam etmiştir. Japon ekonomisinin büyümesi bir önceki yılın %0.2 seviyesinden 2003'de %2.0'a çıkmıştır. Daha detaylı analiz gözden geçirme döneminde, ABD ekonomisi büyüme oranının 2000 yılında %3.8'lik etkileyici bir büyüme oranından 2001'de %0.3 gibi marjinal bir oranda hız kesmesinden sonra 2003'de %2.6 artarak, canlandığını göstermektedir. ABD ekonomisi büyüme oranındaki bu ivme, yılın ilk yarısında hüküm süren daha düşük petrol fiyatları ve ağır vergi ve faiz oranı indirimleri biçiminde

destekleyici makroekonomik politikalara bağılı olarak nihaî talepte mütevazı bir canlanmaya bağlanabilir. Kanada ekonomisi de reel GSYİH büyümesinde, büyük ölçüde 2001/2002 hükümet bütçesinde yer alan malî uyarıcı paket ve ABD'de ekonomik faaliyette mütevazı iyileşmenin sağladığı yeni iş fırsatlarından dolayı, 2001'deki %1.9 seviyesinden 2002'de %3.4'e çıkarak güçlü bir iyileşme sağlamış iken, 2003'de %1.9 seviyesine gerilemiştir.

2003'de, İngiltere ekonomisinin büyüme oranı 2001'de %2.1 ve 2002'de %1.9 seviyelerinden %1.7'ye ulaşarak aşağıya doğru giden trendi devam ettirmiştir. Büyüme teşvik edici ekonomik reformların gerçekleştirilmesine dönük devam eden çabalara rağmen, gözden geçirilen dönemde Japon ekonomisinin büyümesi bir önceki yılın %0.2'lik seviyesinden 2003'de %2.0'a çıkarak biraz iyileşmiştir. Büyük miktarlara varan arz fazlası ve çok ihtiyaç duyulan işgücü piyasası reformlarına direnişin aşağı çektiği, Alman ekonomisinin büyüme oranı da zayıflamıştır. 2001 ve 2002'de elde edilen %0.6 ve %0.2 büyüme oranlarından biraz daha yükselerek Alman ekonomisi 2003'de %0.5 büyümüştür. 2001 ve 2002'deki %2.1 ve %1.2'lik reel GSYİH büyüme oranlarından, Fransa ekonomisinin büyümesi 2003'de %0.5 seviyesine ulaşarak dikkate değer bir biçimde yavaşlamıştır. İtalyan ekonomisinin büyüme oranı 2001 ve 2002'deki %1.8 ve %0.4'lik büyüme oranlarından sonra 2003'de de %0.4'de kalmıştır. Yukarıdaki gelişmelerin ardından, özellikle ABD ve Kanada ekonomilerinin sağladığı itici güçle, 2000'de ortalama olarak %3.4 iken aniden 2001'de %1.09'a yavaşlayan (G7) ekonomilerinin büyüme oranı, 2002'de %1.37 ve 2003'de %1.47 oranına ulaşarak biraz iyileşmiştir. Euro alanı ekonomisini oluşturan Fransa, Almanya ve İtalya olmak üzere üç büyük ekonominin yavaşlamasının bir sonucu olarak, bölgenin toplam büyüme oranı 2001 ve 2002'de sırasıyla %1.5 ve %0.9 seviyelerinden, 2003'de %0.5 oranıyla geriye giderek aşağı doğru trendini devam ettirmiştir.

Global ekonominin birbirine bağımlı yapısıyla tutarlı olarak, Gelişmiş Ekonomilerde ekonomik faaliyetteki mütevazı iyileşme, 2003 yılı boyunca, özellikle Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği'nin (ASEAN) üyeleri arasında ve diğer gelişmekte olan Asya ekonomilerinde olmak üzere, birçok gelişmekte olan ülkenin ekonomik performansının desteklenmesine katkıda bulunmuştur. Bu bakımdan, 2001'de %4.1'den mütevazı bir iyileşme ile 2002'de %4.6 olan **Gelişmekte Olan Ülkeler Grubu**'nun reel GSYİH büyümesi 2003'de %5'e ulaşarak canlanmıştır. **Gelişmekte Olan Asya**, bir grup olarak, reel GSYİH'da 2001'de elde edilen %5.8'lik büyüme oranını, 2002 ve 2003'de %6.4'lük daha yüksek bir oranla gerçekleştirmiştir. Yukarıdaki gelişmeye rağmen, 2003'de Gelişmekte Olan Asya'nın büyüme performansı 2000'de elde edilen büyüme oranına (%6.8) ulaşamamıştır. **Yeni Sanayileşmiş Asya Ekonomileri (Newly Industrialised Asian Economies, NIEs)** de, bir grup olarak, 2002 yılı (%4.8) ile karşılaştırıldığında, 2003 yılında (%2.3) oranında bir ekonomik büyüme gerçekleştirmiştir. Bölge içindeki ekonomik faaliyetlerdeki canlanmaya ABD'ye yapılan ihracatlardaki mütevazı bir iyileşme ve diğer faktörler arasında, kontrol altına alınan petrol fiyatları yardım etmiştir.

Türkiye'nin uğradığı finansal ve politik sıkıntılar ve Ortadoğu ülkeleri arasındaki politik gerilimlere rağmen, bir grup olarak, **Ortadoğu ve Türkiye**'nin ekonomileri reel GSYİH'de 2000'de %6.0'lık bir seviyeden 2001'de %2.0 seviyesine gerilemeden sonra, 2002'de %4.8 ve 2003'de %5.1'lik bir büyüme ile güçlü bir iyileşme kaydetmiştir. Reel GSYİH büyümesindeki iyileşme, kısmen, Türkiye'ye verilen önemli miktarda dış finansal destekle Türkiye krizinin başarılı bir şekilde kontrol altına alınması, ve diğer faktörlerden turizmde mütevazı bir iyileşme ve değişiklik göstermeyen petrol fiyatları sayesinde sağlanmıştır.

2001'de başlayan **Orta, Doğu Avrupa ve Bağımsız Devletler Topluluğu** ekonomilerinin yavaşlaması, 2001 ve 2002'de elde edilen sırasıyla %3.1 ve %3.0 oranlarından, gözden geçirilen dönemde bölgenin reel GSYİH büyüme oranında %3.4'e yükselmiştir. Bölgenin büyüme performansında devam eden düşüş, esas itibariyle daha düşük petrol gelirlerinden dolayı bölgenin en geniş ekonomisi olan Rusya'daki daha yavaş büyüme performansından; birçok gelişmekte olan piyasada finansal krizlerin bir sonucu olarak bölgeye gelen sermaye yatırım akımlarındaki yavaşlamadan; bölgede zayıf tarımsal performanstan; ve bölgenin her tarafındaki zayıf ekonomik politika yönetiminden meydana gelmiştir.

Gözden geçirilen dönemde, bir grup olarak, 2000'de %4 iken 2001'de %0.7'ye düşen **Latin Amerika ve Karayipler** ekonomilerinin büyüme performansı 2002'de yaklaşık %0.1 oranında daraldıktan sonra 2003'de %1.1 büyümüştür. Bu durum, Arjantin'in yaşadığı büyük ekonomik ve finansal kriz, artan bölgesel ve global ekonomik belirsizliklerin bir sonucu olarak bölgeye gelen doğrudan yabancı sermaye yatırımlarındaki ciddi bir azalma; örneğin, Brezilya ve Venezüella'da yurtiçi politik gerilimler; kamu borcunun düzeyi ve kompozisyonundan kaynaklanan mevcut yükümlülüklerden zarar görme olasılığı; Karayipler ve Orta Amerika ülkelerinde turizm sektörünün beklenenden daha az iyileşmesi; Meksika, Brezilya ve Arjantin gibi bölgenin büyük ekonomilerinde zayıf tüketici ve iş alemi güveninden meydana gelmiştir.

Enflasyon

Büyük global ekonomilerin büyüme performansındaki yavaşlığın bir sonucu olarak, gözden geçirilen dönem genel fiyat seviyelerinin büyüme (artış) oranında bir yavaşlama olmuştur. Bu bakımdan, genel fiyat seviyelerinde artış oranı bir önceki yılın seviyesinde kalan Fransa, İngiltere, İtalya ve Kanada'nın enflasyon oranı dışında, bütün G7 ekonomilerinde azalmıştır. Bu gelişmelerin ardından, bir grup olarak G7 ekonomilerinde ortalama enflasyon oranı 2001 ve 2002'de %1.94 ve %1.40 seviyelerinden 2003 yılında %1.84 seviyesine ulaşarak yukarı doğru trendini devam ettirmiştir. Euro-12 bölgesinin her tarafında, ortalama enflasyon oranı 2002'de %2.3'den 2003'de %2'ye düşmüştür. G7 ve Euro-12 ekonomilerinde ortalama enflasyon

oranlarında düşmenin bir sonucu olarak, Gelişmiş Ekonomiler grubunun bütün enflasyon oranı 2001 ve 2002'de sırasıyla %2.2 ve %1.5 ortalama oranlardan 2003 yılında %1.8'e ulaşarak yukarı doğru trendi sürdürmüştür.

Gelişmekte Olan Ekonomiler Grubu'nun arasında, Afrika, Latin Amerika ve Karayipler dışında tüm büyük bölgeler genel enflasyon oranlarında bir azalma yaşamıştır. Sonuç olarak, Gelişmekte Olan Ülkeler Grubu'nun ortalama enflasyon oranı 2001'de %5.8'den 2002'de %5.3 oranı, 2003'de %5.9 oranı ile trendini devam ettirmiştir. Gelişmekte Olan Asya, Ortadoğu ve Türkiye, Yeni Sanayileşmiş Asya Ekonomileri, ve Orta, Doğu Avrupa ve Bağımsız Devletler Topluluğu 2002 ile kıyaslandığında 2003'de daha düşük enflasyon oranları gerçekleştirmiştir. Diğer taraftan, Afrika'da, 2001 ve 2002'de sırasıyla %7.7 ve %9.3 seviyelerinden 2003'de %10.6 seviyesine çıkarak ortalama enflasyon oranı yukarı doğru trendi sürdürmüştür. Latin Amerika ve Karayipler'de, bölgenin büyük ekonomilerini vuran ve büyük çapta devalüasyonları tetikleyen finansal krizler, ortalama enflasyon oranının 2001'de %6.4'den 2002'de %8.7'ye ve 2003'de %10.9'a çıkmasına yol açmıştır. İleri Ekonomilerde ve Gelişmekte Olan Ekonomilerde ortalama enflasyon oranında azalmanın bileşik etkisinin bir sonucu olarak, gözden geçirilen dönemde global enflasyon oranı 2001'de %4.3 oranından 2002'de %3.4 oranına ulaştıktan sonra 2003'de %3.8 ile yukarı doğru trendi devam ettirmiştir.

BANKAMIZ 2003 YILI FAALİYETLERİ

KAYNAK GELİŞTİRME

Bankamız çıkarılmış sermayesinin 125 trilyon TL'den 150 trilyon TL'ye yükseltilmesi ile ilgili Banka Yönetim Kurulu'nun 12.08.2003 tarihli Kararı çerçevesinde, Hazine Müsteşarlığı'nın mevcut sermaye payı oranında (%99.08) 24.770.382.000.000 TL nakit sermaye ödemesini gerçekleştirmesi sağlanmış, kalan payın ise halka arz edilmesi ile Banka çıkarılmış sermayesi 150 trilyon TL'ye ulaşmıştır.

Bankaya yeni kaynak temin etmeye yönelik olarak, uluslararası mali piyasalar sürekli olarak izlenmiş, piyasa koşulları, muhtemel maliyetler ve zamanlama konularında, bu alanda faaliyet gösteren belli başlı aracı finans kurumları ile görüşmeler sürdürülmüştür.

Bu çerçevede;

- Almanya'nın önde gelen finansman kurumlarının üye olduğu bir konsorsiyum bankası olan AKA ile 31.01.2003 tarihinde Çerçeve Anlaşması imzalanarak, ağırlıklı olarak Almanya ve diğer Avrupa Birliği üyesi ülkelerden yapılacak yatırım mali ve hizmet ithalatına finansman sağlamak amacıyla ve serbest bir limit çerçevesinde bir line kredisi sağlanmıştır.
- İslam Kalkınma Bankası ile Banka arasında 2000 yılında imzalanan anlaşma kapsamında sağlanan 3.5 milyon İslam Dinarı tutarındaki krediden 2003 yılında 540.353 USD'lik kullandırım gerçekleşmiştir.
- Bankaya yeni kaynak temini çalışmaları kapsamında Dünya Bankası'ndan Yenilenebilir Enerji Projesi çerçevesinde kredi sağlanması ve bu kredinin Bankamız ve Türkiye Sınai Kalkınma Bankası aracılığı ile yatırımcılara kullandırılması ile ilgili Dünya Bankası ve Hazine Müsteşarlığı ile çalışmalar 2003 yılında da sürdürülmüştür.
- Avrupa Yatırım Bankası'nın Ülkemizdeki Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere, sanayi sektör kredisi kapsamında Bankamız aracılığı ile finansman sağlanması yönündeki çalışmalara devam edilmiştir.

- Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası kaynaklarından Hazine Müsteşarlığı aracılığı ile temin edilerek ülkemizin az gelişmiş bölgelerinde, sosyal amaçlı ve yeni iş imkanları yaratmaya yönelik, küçük ve orta ölçekli girişimlerin desteklenmesi amacıyla kullanılacak 200 milyon EURO tutarındaki uzun vadeli ve uygun faizli krediye Bankamızın aracılık etmesi yönünde çalışmalar yapılmıştır.
- Karadeniz Ticaret ve Kalkınma Bankası'nca (KTKB) Avrupa Konseyi kaynaklarından Avrupa Birliği aday ülkelerindeki KOBİ niteliğindeki firmaların desteklenmesi amacı ile kullanılacak kaynak için Bankamızın da aracı olabilmesi için görüşmelerde bulunulmuştur.
- Bankamız derecelendirmesi Fitch IBCA tarafından gerçekleştirilmiş olup; Uzun Vade Ulusal BBB, Uzun Vade Döviz B, Kısa Vade Döviz B, Uzun Vade TL B, Kısa Vade TL B ve Bireysel D dereceleri ile derecelendirilmiştir.

Yurtiçi kaynak temini çalışmaları ise Hazine Müsteşarlığı'nca Bankamıza verilen aracılık görevi çerçevesinde sürdürülmekte olup, bu kapsamda 2003 yılında Bütçe'nin Yatırımları Teşvik Ödeneği'nden toplam 27 trilyon TL kredi kullanımına aracılık etmiştir. Türk Eximbank kaynaklı ve kısa vadeli Sevk Öncesi TL İhracat kredisinin limiti 750 milyar TL arttırılarak 3.750 milyar TL'ye ulaşmıştır. Sevk Öncesi Döviz İhracat kredisinde ise limit 3.750.000 USD arttırılarak 8.750.000 USD'ye ulaşmıştır.

Geçmiş dönemlerde sağlanmış olan dış kaynaklara ilişkin olarak Bankaca yıl içerisinde 47 trilyon TL borç ödemesi gerçekleştirilmiştir.

FON YÖNETİMİ

Genel olarak Banka'nın TL mevcutlarının değerlendirilmesi, Bankalara verilen depolar, TCMB nezdindeki Interbank Para Piyasası, Takasbank Borsa Para Piyasası ve Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS) aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

2003 yılında piyasadaki risk ve getiriler dikkate alınarak TL mevcutlar daha çok TCMB Interbank Para Piyasasında değerlendirilmiştir. Öte yandan, TL mevcutların O/N faiz oranından daha yüksek getiri sağlayan haftalık vadelerde ve TCMB aylık depo ihalelerinde değerlendirilmesine ağırlık verilmiştir. 2003 yılında Takasbank Borsa Para Piyasası'na plasman yapılmamıştır.

IMF ile birlikte yürütülen ekonomik program çerçevesinde enflasyonda 2003 yılında gözlenen düşüş, bunun faiz oranlarına yansımaları ve bu trendin devam edeceği beklentisiyle DİBS portföy büyüklüğü bir önceki yıla göre arttırılmış ve 2003 yılında toplam mevcutlara oranı %18 ile %25 arasında değişmiştir.

2003 yılında da döviz pozisyon yönetiminde, mevcutların yönetiminden ziyade, varlıkların yönetimi önemli bir yer tutmaya devam etmiştir. Banka'nın döviz pozisyonu yönetim politikasının temelini bilançonun aktif ve pasifinin döviz cinsleri itibariyle dengelenmesine yönelik uygulama ve tedbirler oluşturmuştur. Bu politika uygulanırken; TCMB tarafından belirlenen kur ve para politikaları ile uyumlu olunması gözetilmiş, Bankamızın kredi plâsman ve kredi tahsilât hedefleri dikkate alınmıştır. Yine bu temel hedef göz önünde bulundurularak, döviz cinsinden likit değerler minimum seviyede tutulmaya çalışılmış ve varolan döviz mevcudu en uygun faiz oranları ile değerlendirilmiştir.

Likit değerlerin toplam aktif içindeki payı (enflasyona göre düzeltilmiş veriler esas alınarak) 2003 yılı sonu itibariyle %37.6 iken, faiz gelirleri içinde likit değerlerden elde edilen gelirlerin oranı yaklaşık % 46.9` dur. 2003 yılında döviz pozisyonundaki önemli orandaki fazla ile birlikte kurlarda görülen gerilemeye rağmen, 2002 yılında 3.475 milyar TL olan net kambiyo zararı, 2003 yıl sonu itibarı ile 833,5 milyar TL. düzeyinde gerçekleşmiştir.

SERMAYE PİYASASI FAALİYETLERİ

2003 yılında 346.978.6 milyar TL işlem hacminin gerçekleştirildiği sermaye piyasası işlemlerinden 3.959.2 milyar TL kâr elde edilmiş olup, 3.885.9 milyar TL'lik İtfa Gelirleri ile birlikte toplam sermaye piyasası faaliyet kârı 7.845.1 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Yatırım Fonları işlem kârı fon yönetim ücretinden meydana gelmiştir.

Sermaye Piyasası İşlemleri

MENKUL KIYMET NEV'İ	2003 YILI	
	İŞLEM HACMİ (Milyar TL)	İŞLEM KÂRI (Milyar TL)
- Hazine Bonosu/ Devlet Tahvili Ve Gelir Ortaklığı Senedi	346.978.6	3.950.5
- Yatırım Fonu	-	8.7
- İtfa Gelirleri	-	3.885.9
Toplam	346.978.6	7.845.1

Not: Enflasyona Göre Düzeltilmiş Veriler esas alınmıştır.

PROJE FAALİYETLERİ

Bankadan kredi talebinde bulunan firmalardan kredilendirme koşullarını taşıdığı tespit edilenler için yapılan istihbarat çalışmaları sonucunda firma hakkında edinilen kanaatin olumlu olması durumunda, başvuru konusu girişime ilişkin projeler teknik, ekonomik ve mali boyutları ile kapsamlı bir incelemeye tabi tutularak proje değerlendirme raporu hazırlanmaktadır.

Proje değerlendirme faaliyetleri kapsamında 2003 yılında, sanayi yatırımlarına ilişkin olarak 129, turizm yatırımlarına ilişkin olarak ise 42 olmak üzere toplam 171 adet proje değerlendirilmiştir. Değerlendirilen bu projelerden 104'ünün raporu hazırlanmış, 67 adedi de işlemde kaldırılmıştır.

2003 yılında proje değerlendirme raporları dışında 76 adet kredi ödemesine esas inceleme raporu, 184 adet ekspertiz raporu, 21 adet proje izleme raporu ve 6 adet KKDP raporu hazırlanmıştır.

Proje Faaliyetler

(Adet)

	2003 YILI FAALİYETLERİ		
	SANAYİ	TURİZM	TOPLAM
Proje Değerlendirme Raporu	76	28	104
Kredi Öd. Esas İnceleme Raporu	43	33	76
Ekspertiz Raporu	127	57	184
KKDP Raporu	4	2	6
Proje İzleme Raporu	17	4	21
Diğer Raporlar	1	1	2
Toplam Rapor Sayısı	268	125	393

PLASMANLAR

KREDİLENDİRME FAALİYETLERİ

Banka, özkaynaklarından ve sağlamış olduğu yabancı kaynaklardan kredi ile desteklenmesini uygun bulduğu şirketlere kısa, orta ve uzun vadeli yatırım ve işletme kredileri tahsis etmekte ve kullanmaktadır.

Sanayi Kredileri

2003 yılında, sanayi sektöründe faaliyette bulunan 51 şirkete 95.789 milyar TL kredi tahsis edilmiş, 31 şirket ile 19.382 milyar TL tutarında sözleşme yapılmış, 61 şirkete ise 21.334 milyar TL tutarında kredi ödemesinde bulunulmuştur.

Sanayi sektörü kredi tahsislerinin 46.617 milyar TL Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki yatırımlara ait bulunmaktadır.

Sanayi Kredi Tahsislerinin Sektörel Dağılımı

SEKTÖRLER	ŞİRKET SAYISI	TAHSİS	
		MİLYAR TL	DAĞILIM (%)
I. Madencilik	-	-	-
II. İmalat	25	87.119	91
III. Hizmetler	1	5.145	5
IV. Enerji	-	-	-
V. Tarımsal sanayi	25	3.525	4
TOPLAM	51	95.789	100

Sanayi Kredi Tahsislerinin Yöresel Dağılımı

YÖRELER	ŞİRKET SAYISI	TAHSİS	
		MİLYAR TL	DAĞILIM (%)
Gelişmiş	4	8.686	9
Normal	14	25.476	26
Kalkınmada Öncelikli	30	15.010	16
Diğer (KKTC)	3	46.617	49
TOTAL	51	95.789	100

Turizm Kredileri

2003 yılında; turizm, sağlık ve eğitim sektörlerinde faaliyette bulunan 27 şirkete 186.297 milyar TL kredi tahsis edilmiş, 19 şirket ile 80.458 milyar TL tutarında kredi sözleşmeye bağlanmış, 33 şirkete de 26.852 milyar TL tutarında kredi ödemesinde bulunulmuştur. Kredi tahsislerinin 173.124 milyar TL, kredi ödemelerinin ise 20.805 milyar TL Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki yatırımlara ait bulunmaktadır.

Turizm Kredi Tahsislerinin Sınıflarına Göre Dağılımı

SINIFI	PROJE SAYISI	YATAK KAPASİTESİ	KREDİ TAHSİSİ (Milyar TL)	DAĞILIM (%)
H*****	10	4.756	123.301	66
H****	2	516	1.512	1
H***	5	481	960	1
H**	5	539	1.192	1
H*	-	-	-	-
TK1	2	1.436	41.644	22
TK2	-	-	-	-
M1	-	-	-	-
TURİSTİK PANSİYON	-	-	-	-
ÖZEL BELGE	-	-	-	-
SAĞLIK	1	-	96	-
EĞİTİM	2	-	17.592	9
TOPLAM	27	7.728	186.297	100

2003 yılında Bankamızın finansman desteği ile 27 projede 7.728 adet yatak kapasitesi desteklenmiş olup, bunun 5.452 adedi Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yer alan yatırımlara ilişkindir.

Turizm Kredi Tahsislerinin Bölgelere Göre Dağılımı

BÖLGELER	KREDİ TAHSİSİ (Milyar TL)	DAĞILIM (%)
İstanbul	116	-
Batı Marmara	203	-
Ege	112	-
Doğu Marmara	-	-
Batı Anadolu	663	0.4
Akdeniz	9.165	5.0
Orta Anadolu	-	-
Batı Karadeniz	240	-
Doğu Karadeniz	284	0.2
Kuzeydoğu Anadolu	231	-
Ortadoğu Anadolu	1.400	1.0
Güneydoğu Anadolu	759	0.4
Diğer (KKTC)	173.124	93.0
TOPLAM	186.297	100.0

Toplam Krediler

Bankaca 2003 yılında gerçekleştirilen kredi faaliyetlerine ilişkin tutarlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

2003 Yılı Kredi Hareketleri

	TUTAR (Milyar TL)	DAĞILIM (%)
TAHSİS		
Sanayi Kredileri	95.789	34
Turizm Kredileri	186.297	66
Finansal Kiralama	-	-
TOPLAM	282.086	100
SÖZLEŞME		
Sanayi Kredileri	19.382	19
Turizm Kredileri	80.458	81
Finansal Kiralama	-	-
TOPLAM	99.840	100
ÖDEME		
Sanayi Kredileri	21.334	44
Turizm Kredileri	26.852	56
Finansal Kiralama	-	-
TOPLAM	48.186	100

KAYNAK KULLANIMINI DESTEKLEME FONU FAALİYETLERİ

Bankaca 2003 yılında sanayi sektöründe 4 adet projeye 18 milyar TL , turizm sektöründe 2 adet projeye 4 milyar TL olmak üzere toplam 22 milyar TL Kaynak Kullanımını Destekleme Primi ödemesinde bulunulmuştur.

İŞTİRAK FAALİYETLERİ

Banka'nın 2003 yılı iştirak faaliyetleri; sermaye arttırımı yapan mevcut iştiraklerdeki rüçhan hakkının kullanılması, iktisadi ve ticari işlevini yitiren ya da kuruluş amacını gerçekleştirilemeyeceği anlaşılan iştiraklerin tasfiyesi, 1990 yılından beri uygulanmakta olan iştirak paylarının blok satış ve İMKB yoluyla satışına devam etme şeklinde sürdürülmüştür.

Bu kapsamda Banka, 2003 yılında Uşak Seramik Sanayi A.Ş.'deki 526.8 milyar TL'lik payı ile Van-Et A.Ş.'deki 114.3 milyar TL'lik payını İMKB'de satmıştır. Ayrıca, yıl içinde Tasfiye Halindeki Kalkınma Holding A.Ş.'nin tasfiye işlemleri tamamlanmış, temel sanayi kuruluşlarından GERKONSAN A.Ş.'deki 0.9 milyar TL'lik Banka payı blok olarak satılmıştır.

31.12.2003 tarihi itibariyle iştirak sayısı 16 olup, bunların 7'si çok ortaklı ve/veya halka açık şirket niteliğinde, 1'i temel sanayi kuruluşu (TEMSAN) ve 8'i ise halka açık olma niteliği bulunmayan şirketlerdir.

2003 yılı sonu itibariyle 16 iştiraktaki Banka payı (iştirak ödemesi olarak) 2002 yılına göre %18 oranında (2.507 milyar TL) artarak, 16.096 milyar TL'ye yükselmiştir.

2003 yılı sonundaki iştirak ödemesi toplamı olan 16.096 milyar TL'nin 4.137 milyar TL (%26), yeniden değerlendirme yapan iştiraklerin sermayelerine ilave ettikleri değer artış fonlarından Bankamıza isabet eden ve karşılığında bedelsiz hisse senedi alınan kısmı yansıtmaktadır.

1 temel sanayi kuruluşu hariç, Banka'nın 31.12.2003 tarihi itibariyle iştirak ilişkisinde bulunduğu 15 şirketin sermayeleri toplamı 142.760 milyar TL olup, (56.621 milyar TL değer artış fonundan karşılanmıştır) Banka'nın bu şirketlerdeki iştirak tutarı 13.403 milyar TL ve ortalama iştirak oranı ise %9'dur.

Banka'nın 15 iştirakinin 8'i gelişmiş, 4'ü normal ve 3'ü kalkınmada öncelikli yörelerde bulunmaktadır.

İştiraklerin en yoğun olduğu bölge 6 şirket ile İstanbul olup, bu bölgeyi 4 şirket ile Ege, 2 şirket ile Ortadoğu Anadolu Bölgesi, birer şirket ile Orta Anadolu, Batı Anadolu ve Batı Karadeniz Bölgeleri izlemektedir.

15 iştirakin 7 adedi imalat sektöründe, 8 adedi hizmetler sektöründe faaliyet göstermektedir. İmalat sektöründeki şirketlerin 2'si tüketim malları, 4'ü ara malları ve 1'i de yatırım malları alt sektöründe yer almaktadır.

15 iştirakin 2 adedi halen tasfiye aşamasında veya gayriaktif durumdadır.

İştiraklerin Sektörel Dağılımı

SEKTÖRLER	ŞİRKET SAYISI	YATIRIM TUTARI (Milyar TL)	İSTİHDAM	SERMAYE (Milyar TL)	BANKA İŞTİRAKİ		
					İŞTİRAK TAAHHÜDÜ (Milyar TL)	DAĞILIM %	ORT. İŞT. ORANI %
I.MADENCİLİK	-	-	-	-	-	-	-
II.İMALAT	7	2.928.125	6.932	61.636	6.537	49	11
A. TÜKETİM MALLARI	2	23.000	65	8.414	422	3	5
B. ARA MALLARI	4	2.896.604	6.698	53.173	6.100	46	12
C. YATIRIM MALI	1	8.521	169	49	15	0	31
III.HİZMETLER	8	55.746	364	81.124	6.866	51	9
TOPLAM	15	2.983.871	7.296	142.760	13.403	100	9

Not: 1 temel sanayi kuruluşu hariçtir.

AR-GE FAALİYETLERİ

ARAŞTIRMA FAALİYETLERİ

Mekansal (il/bölge) Bazda Araştırma Çalışmaları:

2003 yılında 5 il için (Adıyaman, Diyarbakır, Karaman, Kilis, Sivas) Yöresel Uygun Yatırım Alanları Araştırması (YUYAA) gerçekleştirilmiş ve kullanıcıların istifadesine sunulmuştur. Ayrıca, Akdeniz Bölgesi, Ege Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi Ekonomik ve Sosyal Durum Raporu hazırlanmıştır. 4 il için (Artvin, Batman, Hatay ve Kahramanmaraş) YUYAA çalışmaları devam etmektedir. Bu çalışmalara paralel olarak, mekansal bazda detaylı bilgi/veri temin ve işleme çalışmaları devam ettirilmiştir.

Sektörel Bazda Araştırma Çalışmaları:

2003 yılında imalât sanayii alt sektörlerinde olmak üzere 10 ayrı sektörel araştırma çalışmasına başlanılmış, bunlardan 3 tanesi tamamlanarak ilgililerin kullanımına sunulmuştur.

Genel İktisadi Araştırma Çalışmaları:

Ulusal/bölgesel iktisadî kalkınma, büyüme, sanayileşme, dış ticaret, finans vb. konularda Türkiye ekonomisine yönelik ve Bankaca ihtiyaç duyulan konularda analiz ve bilgilendirme temelli araştırma raporları üretme faaliyetlerine 2003 yılında da devam edilmiştir. Bu çerçevede, Genel Araştırmalar kapsamında 12 tanesi her ay revize edilen Ekonomik Gelişmeler Raporu olmak üzere 23 adet araştırma raporu tamamlanarak ilgililerin kullanımına sunulmuştur. 3 adet araştırma projesi ise devam etmektedir.

PROJE GELİŞTİRME FAALİYETLERİ

2003 yılında T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı adına yürütülen faaliyetler kapsamında çeşitli yörelerdeki alt yapı faaliyetlerinin bir kısmının geçici kabulü, bir kısmının kesin kabulü yapılmıştır. Bazı alt yapı faaliyetlerin ise kesin hesap çalışmaları sürdürülmektedir.

2003 yılında T.C.Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı adına Gelişmekte Olan Ülkelerle Teknik İşbirliği Programı çerçevesinde yürütülen Sultanbeyli Hastane ve Gambiya Dökümhane Projelerine ilişkin olarak yükleniciden alınan kesin teminat mektupları iade edilmiştir.

BİLGİ İŞLEM FAALİYETLERİ

2003 yılında “Uygulamalar” ve “Sistemler” başlıkları altında aşağıdaki faaliyetler gerçekleştirilmiştir.

Uygulamalar Kapsamında Gerçekleştirilen Faaliyetler:

- ◆ Dünya Bankası ile, yenilenebilir enerji yatırımlarını kredilendirme amacıyla kaynak temini çalışmaları sürecinde, Dünya Bankası tarafından ilgili süreçlerde izleme ve kontrol amacıyla istenen tablo ve raporların üretilmesi amaçlı uygulama programları gerçekleştirilmiş ve mevcut bilgi sistemleri anılan talepler dikkate alınarak yeniden düzenlenmiştir. Söz konusu ürünler, ileride uluslararası kaynaklı kredilendirme faaliyetlerinde kullanılacak yapıda olmalarından dolayı, ilgili uygulama modellerinin benzeri süreçlere ait bilgi sistemlerinin tamamlayıcısı olarak değerlendirilmektedir.
- ◆ İlgili birimlerin ihtiyaç ve talepleri doğrultusunda, karar destek ve esnek bilgi üretimi işlevselliğine sahip uygulamaların geliştirilmesi çalışmaları sürdürülmüştür.
- ◆ Mevcut bilgi sistemlerinin, yeni talep ve ihtiyaçlarla paralellik içerisinde gerçekleştirilmesi ve yeniden düzenlenmesi faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.

Sistemler Kapsamında Gerçekleştirilen Faaliyetler:

- ◆ Ortak veri tabanı ve uygulama programlarının platformunu oluşturan bilgisayar sistemi, 64 bit'lik HP-UX 11'i versiyonundaki işletim sistemine yükseltilmiştir. Sistem yükseltim işlemi donanımı yönünden de gerçekleştirilmiştir.
- ◆ Yenilenen sistem platformunda, mevcut ortak veri tabanının da Oracle 9i versiyonuna geçirilerek yükseltimi yapılmıştır.
- ◆ Acil ve Beklenmedik Durum planlaması kapsamında, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun ilgili yönetmelikleri, diğer ilgili literatür ışığında çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

İNSAN KAYNAKLARI

PERSONEL

Banka'nın 31.12.2003 tarihi itibarıyla toplam 762 personeli bulunmaktadır. Bu personelin % 61'i üniversite ve %12'si de yüksek lisans veya üzeri derecelere sahiptir.

Personelin Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı

	31.12.2002		31.12.2003	
	Kişi	%	Kişi	%
İLKOKUL	26	3	19	2
ORTAOKUL	55	7	48	6
LİSE	110	14	108	14
MESLEK LİSESİ	35	4	35	5
YÜKSEK (2-3)YILLIK	67	8	52	7
YÜKSEK (LİSANS)	413	52	410	54
LİSANS ÜSTÜ(MASTER)	88	11	82	11
DOKTORA	6	1	8	1
TOPLAM	800	100	762	100

EĞİTİM FAALİYETLERİ

Eğitim çalışmaları Banka faaliyetlerinin yürütülmesinde etkinlik ve verimliliğin artırılması amacıyla sürdürülmüştür.

Hizmetiçi Eğitimler

Banka personeline yönelik mesleki eğitimler, ağırlıklı olarak konularında uzman kişiler ve/veya Üniversite ve Kamu Kurum/Kuruluşlarından sağlanan eğitimcilerce gerçekleştirilmiş, gerektiğinde Banka personelinin yurtiçi ve yurtdışı kurum ve kuruluşlarca verilen eğitimlere katılımları da sağlanmıştır. Bu eğitimlerden; 20 seminer, 2 konferans, 1 işbaşı olmak üzere toplam 23 hizmetiçi eğitim etkinliğinden 485 kişi yararlanmıştır. Ayrıca, başka kurumların düzenlediği 19 adet eğitim etkinliğine toplam 43 personelimizin katılımı sağlanmıştır. Özetle, 2003 yılında gerçekleşen toplam 42 eğitim etkinliğinden toplam 528 personelimiz yararlanmıştır.

Yurtiçi Kuruluşlara Yönelik Eğitimler

Bankanın uzun yıllara dayanan proje değerlendirme tecrübesinin, diğer kurumlara da aktarılmasını teminen 2003 yılında iki kuruma Banka uzmanlarının konuşmacı olarak katkıda buldukları iki Proje Değerlendirme Semineri düzenlenmiş, bu eğitimlerden 40 kişi yararlanmıştır.

MALİ YAPI

2003 YILI BİLANÇOSU

AKTİF HESAPLAR

2003 yılı sonu itibariyle Banka aktiflerinin ana gruplara göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Enflasyona göre düzeltilmiş verilerle toplam aktifler 31.12.2003 tarihi itibariyle bir önceki yıla göre % 16 oranında 81.865 milyar TL azalışla 429.299 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Banka'nın çeşitli sektörlere sağlamış olduğu finansman desteği 2002 yılında 194.893 milyar TL iken, 31.12.2003 itibariyle % 3.4 oranında 6.617 milyar TL'lik düşüşle 188.276 milyar TL olmuştur.

Aktif Hesaplar

(Milyar TL)

	31.12.2002	31.12.2003	DEĞİŞİM (%)
I- HAZIR DEĞERLER	141.000	161.685	15
a. Nakit Değerler	24	35	46
b. T.C.M.B.	99	225	127
c. Bankalar	7.703	6.439	-16
d. Bankalararası Para Piyasası	56.800	61.450	8
e. Alım Satım Amaçlı Menkul Değerler (Net)	14.450	18.719	29
f. Satılmaya Hazır Menkul Değerler (Net)	61.924	74.817	21
II- KREDİLER	173.309	176.825	2
a. Kısa Vadeli	8.726	13.205	-51
b. Orta ve Uzun Vadeli	161.322	160.886	0
c. Personel Kredileri	3.261	2.734	-16
III- TAKİPTEKİ ALACAKLAR (Net)	21.584	11.451	-47
a. Tah. İm. Sın. Krd. ve Dğ. Alac.	0	821	
b. Tah. Şüp. Krd. ve Dğ. Alac.	21.176	626	-97
c. Zarar Nit. Krd. ve Dğ. Alac.	408	10.004	2352
IV- BAĞLI DEĞERLER (Net)	151.697	57.547	-62
a. İştirakler	38.417	7.991	-79
b. Bağlı Ortaklıklar	49.890	21.334	-57
c. Sabit Kıymetler	63.390	28.222	-55
V- DİĞER AKTİFLER	23.574	21.791	-8
a. Muhtelif Alacaklar	89	72	-19
b. Diğer	23.485	21.719	-8
TOPLAM	511.164	429.299	-16

(*) Önceki döneme ait rakamlar, paranın cari satınalma gücü esas alınarak düzeltilmiştir.

Likidite

Toplam aktiflerin 161.685 milyar TL nakit ve nakde eşdeğer varlıklara ait olup, hazır değerler aktifin % 38'ini oluşturmaktadır. Banka'nın likidite durumu 2002 yılı ile karşılaştırmalı olarak tabloda verilmektedir. Hazır Değerlerin % 42'si 68.149 milyar TL Kasa, Bankalar ile Bankalararası Para Piyasası mevcuduna, % 58'i 93.536 milyar TL ise Alım Satım Amaçlı Menkul Değerler ile Satılmaya Hazır Menkul Değerlere aittir. Satılmaya Hazır Menkul Değerlerin; 3.552 milyar TL Hisse Senetlerine, 67.718 milyar TL bu hisse senetlerinin Borsa rayicine göre değerlendirilmesinden doğan farka, 3.547 milyar TL ise yatırım fonlarına aittir.

Likidite Durumu

(Milyar TL)

	31.12.2002	31.12.2003	FARK	DEĞİŞİM (%)
NAKİT DEĞERLER	24	35	11	46
Kasa	24	35	11	46
TCMB (Serbest)	99	225	126	127
BANKALAR	7.703	6.439	-1.264	-16
BANKALARARASI PARA PİYASASI	56.800	61.450	4.650	8
ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLER (NET)	14.450	18.719	4.269	29
Devlet İç Borçlanma Senetleri	14.450	18.719	4.269	29
SATILMAYA HAZIR MENKUL DEĞER.(NET)	61.924	74.817	12.893	21
Hisse Senetleri	59.130	71.270	12.140	21
Yatırım Fonu Katılma Belgeleri	2.794	3.547	753	27
TOPLAM	141.000	161.685	20.685	15

(*) Önceki döneme ait rakamlar, paranın cari satınalma gücü esas alınarak düzeltilmiştir.

Krediler

Banka'nın çeşitli sektörlere sağlamış olduğu finansman desteği 2002 yılında 194.893 milyar TL iken, 31.12.2003 itibariyle % 3.4 oranında 6.617 milyar TL'lik düşüşle 188.276 milyar TL olmuştur.

31.12.2003 tarihi itibariyle kredi bakiyesinin % 76'sı yatırım, % 24'ü işletme kredilerinden oluşmaktadır. Vade olarak ise, bakiyenin % 8'i kısa vadeli, % 92'si orta ve uzun vadeli kredilerdir. Kaynaklara göre dağılımda ise % 47 oranla Erteleme kredileri, % 14 oranla Acil Destek kredileri, % 12 oranla KKTC kredileri, % 8 oranla Swiss Bank kredileri, % 7 oranla Eximbank Kaynaklı krediler ile % 5 oranla Banka Kaynaklı krediler en büyük payı almışlardır. Yöresel dağılımda % 50 oranla Gelişmiş Yöre ilk sırayı almakta, bunu % 26 oranla Normal Yöre ve % 12'ser oranla Kalkınmada Öncelikli ve Diğer (KKTC) Yörelere izlemektedir. Bölgelere göre dağılımda ise % 33 oranla Akdeniz Bölgesi ilk sırayı almakta, bunu % 12'ser oranla Batı Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri ile Diğer (KKTC) bölgeler, % 10 oranla Doğu Marmara Bölgesi, % 6 oranla Ege Bölgesi, % 4 oranla Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi, % 3'er oranla İstanbul ve Batı Marmara bölgeleri, % 2'ser oranla Doğu Karadeniz ve Ortadoğu Anadolu bölgeleri, % 1 oranla Orta Anadolu bölgesi izlemektedir.

2003 Yılı Kredi Bakiyelerinin Sektörel Dağılımı (*)

SEKTÖRLER	KREDİ BAKİYESİ (Milyar TL)	DAĞILIM (%)
I - TARIM, AVCILIK, ORMANCILIK	228.9	0
II - BALIKÇILIK	0.0	0
III - MADENCİLİK VE TAŞOCAKÇILIĞI	0.0	0
IV - İMALAT SANAYİ	72.172.6	41
V - ELEKTRİK GAZ VE SU KAYNAKLARI	0.0	0
VI - İNŞAAT	372.9	0
VII - TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET, MOTORLU ARAÇ SERVİS HİZMETLERİ İLE KİŞİSEL VE HANE HALKI ÜRÜNLERİ	0.0	0
VIII - OTEL VE RESTORANLAR (TURİZM)	79.923.6	45
IX - TAŞIMACILIK, DEPOLAMA VE HABERLEŞME (**)	4.618.3	3
X - FİNANSAL ARACILIK	2.305.9	1
XI - EMLAK KOMİSYON, KİRALAMA VE İŞLETMECİLİK FAALİYETL.	0.0	0
XII - SAVUNMA VE KAMU YÖNETİMİ, ZORUNLU SOS.GÜV.KURUML.	0.0	0
XIII - EĞİTİM	5.791.8	3
XIV - SAĞLIK VE SOSYAL HİZMETLER	818.6	1
XV - DİĞER TOPLUMSAL SOSYAL VE KİŞİSEL HİZMETLER (***)	10.592.2	6
TOPLAM	176.824.8	100

(*) Takipteki Alacaklar hariçtir.

(**) Turizm sektörüne kullandırılmıştır.

(***) Personel kredisi rakamı Diğer Hizmetlerde yer almaktadır.

Bağlı Değerler

İştirakler ve Bağlı Ortaklıklar ile Sabit Kıymetlerden oluşan Bağlı Değerler 31.12.2003 tarihi itibarıyla 57.547 milyar TL'dir.

29.325 milyar TL olan İştirak ve Bağlı Ortaklıkların 20.356 milyar TL Değerleme Farkından oluşmaktadır. Değerleme işlemlerinde; borsada işlem gören ortaklıklarda borsa rayici, borsada işlem görmeyen ortaklıklarda rayiç değer, konsolidasyon kapsamına giren mali ortaklıkta ise özsermaye yöntemi uygulanmıştır. Bu grupta yer alan 8.969 milyar TL ise nakit iştirak payından meydana gelmektedir. Toplam 9 olan Banka'nın İştirak ve Bağlı Ortaklıklarının 4 adedi imalat sektörü, 1 adedi turizm sektörü, 1 adedi finansal kuruluş, 3 adedi ise diğer ticari işletmeler grubundadır.

Menkul ve gayrimenkul varlıklardan oluşan net sabit kıymetler tutarı 28.222 milyar TL'dir. Bu varlıklarda Mali Tabloların Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Düzenlenmesine İlişkin Muhasebe Standardının uygulanmasının değerlendirilmesi sonucunda bulunan değer, cari piyasa değerinin üzerinde çıkan gayrimenkullerde, düşük olan tutarlar esas alınmıştır. Anılan varlıkların birikmiş amortismanları ise 44.532 milyar TL'dir.

Diğer Aktifler

31.12.2003 bakiyesi 21.791 milyar TL olan diğer aktiflerin 5.493 milyar TL Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontlarına, 15.405 milyar TL Peşin Ödenmiş Vergilere, 13 milyar TL Kültür ve Turizm Bakanlığı Alt Yapı Projelerine Ait Özel Görev Hesaplarına, 562 milyar TL Peşin Ödenen Ocak/2004 Ayı Ücretlerine, 72 milyar TL Muhtelif Alacaklara, 41 milyar TL Ayniyat Mevcuduna, 205 milyar TL Diğer Geçici Alacaklara aittir.

PASİF HESAPLAR

Pasif hesapların ana gruplar itibariyle dağılımı aşağıdaki tabloda yer almakta olup, enflasyona göre düzeltilmiş verilerle toplam pasifler önceki yılın sonundaki düzeyinden % 16 oranında azalışla 429.299 milyar TL'ye inmiştir.

Pasif Hesaplar

(Milyar TL)

	31.12.2002	31.12.2003	DEĞİŞİM (%)
I - ÖZKAYNAKLAR	375.603	315.121	-16
a.Sermaye	125.000	150.000	20
b.Yasal Yedekler	0	0	0
c.Olağanüstü Yedekler	0	0	0
d.Hisse Senedi İhraç Primleri	1.290	1.295	0
e.Yeniden Değerleme Fonları	0	0	0
f.Menkul Değerler Değer Artış Fonu	30.152	71.082	136
g. Zarar (-)	59.372	77.246	30
h.Ödenmiş Sermayenin Enflasyona Göre Düzelt.Kaynak.Ser.Ydk.	278.533	169.990	-39
II - YABANCI KAYNAKLAR	135.561	114.178	-16
a.Taahhütler	107.330	95.557	-11
b.Muhtelif Borçlar	4.352	509	-88
c.Diğer Pasifler	23.879	18.112	-24
TOPLAM	511.164	429.299	-16

(*) Önceki döneme ait rakamlar, paranın cari satınalma gücü esas alınarak düzeltilmiştir.

Özkaynaklar

31.12.2003 tarihi itibariyle 315.121 milyar TL olan Banka özkaynaklarının;

- 150.000 milyar TL Ödenmiş Sermayeye,
- 1.295 milyar TL Hisse Senedi İhraç Primlerine,
- 71.082 milyar TL Menkul Değer Artış Fonuna,
- 169.990 milyar TL Ödenmiş Sermayenin Enflasyona Göre Düzeltilmesinden Kaynaklanan Sermaye Yedeklerine,
- 77.246 milyar TL Dönem Zararına aittir.

Pasif hesaplar tablosunda görüldüğü üzere, geçmiş yıllar zararlarının mahsubu, "MUY 14" sayılı Tebliğin 28. maddesinin uygulanmasında, enflasyon düzeltme etkisinin mali tablolara yansıtılması sonucunda ödenmiş sermayenin enflasyona göre düzeltilmesinden (2003 yılı nakdi sermaye girişinin düzeltme farkı dahil) kaynaklanan sermaye yedekleri toplamı 278.689 milyar TL'dir. 31.12.2003 tarihi itibarıyla 129.307 milyar TL olan Geçmiş Yıllar Zararından; 19.578 milyar TL Olağanüstü Yedeklerin, 1.030 milyar TL Yasal Yedeklerin indirilmesi sonucunda 108.699 milyar TL'ye inen Geçmiş Yıl Zararının düzeltme farkı olan 278.689 milyar TL'den mahsup edilmesi sonucunda Ödenmiş Sermayenin Enflasyona Göre Düzeltilmesinden Kaynaklanan Sermaye Yedekleri 169.990 milyar TL'ye inmiştir.

Sermaye

Banka'nın kuruluşunu düzenleyen 4456 sayılı Kanun ile sermaye sistemi yeniden düzenlenmiş ve esas sermaye sisteminden kayıtlı sermaye sistemine geçilmiştir.

2003 yılı içerisinde Bankamız çıkarılmış sermayesinin 125 trilyon TL'den 150 trilyon TL'ye yükseltilmesi ile ilgili Banka Yönetim Kurulu'nun 12.08.2003 tarih ve 2003-17-15/153 sayılı Kararı çerçevesinde, Hazine Müsteşarlığı'nın mevcut sermaye payı oranında (%99.08) 24.770.382.000.000 TL nakit sermaye ödemesini gerçekleştirmesi sağlanmış, kalan payın ise halka arz edilmesi ile Banka çıkarılmış sermayesi kayıtlı sermaye tavanı olan 150 trilyon TL'ye ulaşmıştır.

Yabancı Kaynaklar

Yabancı kaynaklardan teşekkül eden taahhüt tutarı 2003 yılı sonu itibarıyla 95.557 milyar TL'dir. Yabancı Kaynaklar grubundaki 18.621 milyar TL ise Muhtelif Borçlarla, Karşılıklar ve Diğer Pasiflere aittir.

Taahhütler

(Milyar TL)

	31.12.2002	DAĞILIM (%)	31.12.2003	DAĞILIM (%)	FARK	DEĞİŞİM (%)
1-BANKALARARASI PARA PİYASASI	407	0	137	0	-270	-66
2-EXİMBANK	1.937	2	12.920	13	10.983	567
3-T. KONUT VE KAMU ORT.FONU	1	0	0	0	-1	-100
4-KREDİ ÖZEL FONU II	2.976	3	3.352	4	376	13
5-ÇEVRE FONU	1.444	1	1.659	2	215	15
6-DIŞ KAY.KUR FARKI FONU KREDİLERİ	216	0	749	1	533	247
7-BANKA KREDİLERİ	30.708	29	18.383	19	-12.325	-40
8-DİĞERLERİ	69.641	65	58.357	61	-11.284	-16
TOPLAM	107.330	100	95.557	100	-11.773	-11

(*) Önceki döneme ait rakamlar, paranın cari satın alma gücü esas alınarak düzeltilmiştir.

Taahhütler

Yurtiçi ve yurtdışı kaynaklı olarak sağlanan orta ve uzun vadeli kaynaklar 95.557 milyar TL olup, 31.12.2003 tarihi itibariyle Banka taahhütleri aşağıda yurtiçi ve yurtdışı ayrımında açıklanmıştır.

Yurtiçi Kaynaklar

Yurtiçi kaynaklar 2003 yılı sonu itibariyle 76.425 milyar TL'lik tutarla toplam taahhütlerin % 80'ini oluşturmaktadır. Yurtiçi kaynaklar içinde en büyük pay 28.209 milyar TL ile Acil Destek Fonu kredilerine aittir. Bunun dışında 24.381 milyar TL Teşvik Fonu kredilerine ait olup, diğer kaynakların toplamı ise 23.835 milyar TL'dir.

Yurtdışı Kaynaklar

Yurtdışı yabancı kaynakların 2003 yılı sonu itibariyle bakiyesi 19.132 milyar TL olup, taahhütler içindeki payı % 20'dir. Bu oranın, % 80'i 15.412 milyar TL Swiss Bank'tan, % 16'sı 2.971 milyar TL olarak KfW'den sağlanmış bulunan krediye, % 4'ü olan 749 milyar TL ise İslam Kalkınma Bankası'ndan sağlanmış kredilere aittir.

Muhtelif Borçlar

31.12.2003 bakiyesi 509 milyar TL olan Muhtelif Borçların;

- 41.2 milyar TL KÖF-II Kredilerinin faiz ve kur risklerine,
- 6.3 milyar TL Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu'na devredilecek kesintilere,
- 55.6 milyar TL Danışmanlık ve Eğitim Fonu'na,
- 89.7 milyar TL muhtelif şirketlerin nezdimizdeki Emanet Hesaplarına,
- 44.9 milyar TL Bankamız çalışanlarının Vakfı'na ait alacağına,
- 163.4 milyar TL Bloke paralara,
- 23.0 milyar TL Talep Edilmemiş Ücret ve İstihaklara,
- 21.5 milyar TL Alınan Nakdi Teminatlara,
- 6.4 milyar TL Sermaye Piyasası İşlemlerinden Kaynaklanan müşteri alacaklarına,
- 57.0 milyar TL ise Diğer Muhtelif Borçlara aittir.

Diğer Pasifler

31.12.2003 bakiyesi 18.112 milyar TL olan diğer pasiflerin; 12.879 milyar TL Vergi Karşılığına, 1.156 milyar TL Faiz ve Gider Reeskontlarına, 523 milyar TL 2004 yılında Ödenecek Vergi ve Sigorta Primlerine, 893 milyar TL Krediler Serbest Karşılığına, 961 milyar TL. Kıdem Tazminatı Karşılığına, 1.375 milyar TL Diğer Karşılıklara, 99 milyar TL Özel Görev Hesaplarına, 51 milyar TL İthalat Transfer Emirlerine, 117 milyar TL Kazanılmamış Kira Gelirlerine, 58 milyar TL ise Diğer Geçici Hesaplara aittir.

2003 YILI KÂR VE ZARAR HESABI

GELİRLER

2003 yılında 83.125 milyar TL olarak gerçekleşen toplam gelirlerin; % 32'si 26.854 milyar TL Kredilerden Alınan Faizlere, % 5'i 3.886 milyar TL Menkul Kıymet Gelirlerine, % 24'ü 19.775 milyar TL Bankalardan ve Para Piyasası İşlemlerinden Alınan Faizlere, % 4'ü 2.925 milyar TL Banka hizmetleri karşılığı Alınan Ücret ve Komisyonlara, % 13'ü 10.650 milyar TL Kambiyo Kârlarına, % 9'u 7.889 milyar TL TURBAN'ın devrinden dolayı Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'ndan alınan Satış Gelirlerine, % 5'i 3.959 milyar TL Sermaye Piyasası İşlem Kârlarına, % 8'i 7.187 milyar TL Muhtelif Gelirlere ait olup; 1.992 milyar TL İştirak ve Bağlı Menkul Kıymet satışlarından elde edilen kârlara, 5.195 milyar TL geçmiş yıllar giderlerine ait gelirler ile birlikte çeşitli kârlara aittir.

Gelirler

(Milyar TL)

	31.12.2002	DAĞILIM (%)	31.12.2003	DAĞILIM (%)	FARK	DEĞİŞİM (%)
Kredilerden Alınan Faizler	32.546	32	26.854	32	-5.692	-17
Bankalardan ve Para Piy. İşl. Alınan Faizler	40.630	40	19.775	24	-20.855	-51
Menkul Değerlerden Alınan Faizler	3.969	4	3.886	5	-83	-2
Diğer Faiz Gelirleri	24	0	20	0	-4	-17
Alınan Ücret ve Komisyonlar	3.128	3	2.925	4	-203	-6
Sermaye Piyasası İşlem Kârları	4.287	4	3.959	5	-328	-8
Kambiyo Kârları	7.283	7	10.650	13	3.367	46
Satılmaya Hazır Men.Değ. Temettü Gel.ve İştiraklerden Alınan Kâr Payları	4.081	4	320	0	-3.761	-92
Çeşitli Gelirler	6.041	6	6.847	8	806	13
Olağanüstü Gelirler	0	0	7.889	9	7.889	
TOPLAM	101.989	100	83.125	100	-18.864	-18

(*) Önceki döneme ait rakamlar, paranın cari satınalma gücü esas alınarak düzeltilmiştir.

GİDERLER

2003 yılında 160.371 milyar TL olarak gerçekleşen giderlerin; % 15'i 23.044 milyar TL Personel Giderlerine, % 4'ü 6.914 milyar TL Verilen Faiz ve Komisyonlara, % 7'si 11.484 milyar TL Kambiyo Zararlarına, % 12'si 18.581 milyar TL Vergi ve Diğer Karşılıklara, % 1'i 2.345 milyar TL Amortismanlara, % 3'ü 4.665 milyar TL ise Vergi ve Harçlar ile Diğer Gider ve Zararlara, % 58'i olan 93.338 milyar TL Mali Tabloların Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Düzenlenmesine İlişkin Muhasebe Standardının Uygulanması sonucunda oluşan Net Parasal Pozisyon Zararına aittir.

Giderler

(Milyar TL)

	31.12.2002	DAĞILIM (%)	31.12.2003	DAĞILIM (%)	FARK	DEĞİŞİM (%)
Personel Giderleri	24.903	15	23.044	15	-1.859	-7
Vergi ve Harçlar	438	0	475	0	37	8
Sermaye Piyasası İşlem Zararı	6	0	0	0	-6	-100
Verilen Faiz ve Komisyonlar	10.584	7	6.914	4	-3.670	-35
Kambiyo Zararları	10.758	7	11.484	7	726	7
Amortisman Giderleri	2.366	1	2.345	1	-21	0
Diğer Gider ve Zararlar	5.889	4	4.190	3	-1.699	-29
Olağanüstü Giderler	0	0	0	0	0	0
Karşılıklar	9.474	6	4.222	3	-5.252	-55
Vergi Provizyonu	10.099	6	14.359	9	4.260	42
Net Parasal Pozisyon Zararı	86.844	54	93.338	58	6.494	7
TOPLAM	161.361	100	160.371	100	-990	0

(*) Önceki döneme ait rakamlar, paranın cari satınalma gücü esas alınarak düzeltilmiştir.

DÖNEM KÂRI

Banka'nın 2003 yılı sonu itibariyle faaliyet sonuçları, standart (tarihi) verilere ve enflasyona göre düzeltilmiş olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

2003 yılı faaliyet sonuçları, standart (tarihi) verilerle 17.612 milyar TL (1) kârlı olarak sonuçlanmış, enflasyona göre düzeltilmiş verilerle ise 77.246 milyar TL zarar doğmuştur.

(1) Kurumlar Vergisi mükellefiyetine esas teşkil eden rakam.

Enflasyona göre düzeltilmiş gelir tablosunda yer alan 93.338 milyar TL Net Parasal Pozisyon Zararının nedeni; parasal olmayan 392.367 milyar TL'lik pasiflerin, parasal olmayan 145.043 milyar TL'lik aktiflerden 247.324 milyar TL daha büyük olmasıdır. Bu durum Bankada satın alma gücü kaybına (Net Parasal Pozisyon Zararı) neden olmaktadır.

Oluşan satın alma gücü kaybına 14.359 milyar TL vergi provizyonu etkisinin yansıtılmasıyla Banka'nın 2003 yılı faaliyetleri sonucundaki net dönem zararı 77.246 milyar TL olmaktadır.

Gelir – Gider Ve Kâr/Zarar Durumu

(Milyar TL)

Mahiyeti	Enflasyona Göre Düzeltilmiş Verilerle (31.12.2003)	Standart (Tarihi) Verilerle (31.12.2003)
GELİRLER	83.125	81.700
GİDERLER	52.674	49.729
FARK	30.451	31.971
NET PARASAL POZİSYON ZARARI	93.338	-
VERGİ PROVİZYONU	14.359	14.359
NET DÖNEM KÂRI/ZARARI	(77.246)	17.612

TÜRKİYE KALKINMA BANKASI A.Ş.'NİN
ENFLASYONA GÖRE DÜZELTİLMİŞ BİLANÇOSU
(31.12.2003)

(MİLYAR TL)

AKTİFLER			PASİFLER		
I. NAKİT DEĞERLER VE MERKEZ BANKASI		260	I. MEVDUAT		
1.1 Kasa	35		1.1 Bankalararası Mevduat		
1.2 Efkatif Deposu			1.2 Tasarruf Mevduatı		
1.3 T.C. Merkez Bankası	225		1.3 Resmi Kuruluşlar Mevduatı		
			1.4 Ticari Kuruluşlar Mevduatı		
II. ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLER (Net)		18.719	1.5 Diğer Kuruluşlar Mevduatı		
2.1 Devlet Borçlanma Senetleri	18.719		1.6 Döviz Tevdiat Hesabı		
2.1.1 Devlet Tahvili	13.692		1.7 Kıymetli Madenler Depo Hesapları		
2.1.2 Hazine Bonosu	5.027				
2.1.3 Diğer			II. PARA PİYASALARI		137
2.2 Hisse Senetleri			2.1 Bankalararası Para Piyasalarından Alınan Borçlar		
2.3 Diğer Menkul Değerler			2.2 İMKB Takasbank Piyasasından Alınan Borçlar		
			2.3 Repo İşlemlerinden Sağlanan Fonlar	137	
III. BANKALAR VE DİĞER MALİ KURULUŞLAR		6.439	III. ALINAN KREDİLER		32.052
3.1 Bankalar	6.439		3.1 T.C. Merkez Bankası Kredileri		
3.1.1 Yurtiçi Bankalar	1.765		3.2 Alınan Diğer Krediler	32.052	
3.1.2 Yurtdışı Bankalar	4.674		3.2.1 Yurtiçi Banka ve Kuruluşlardan	12.920	
3.2 Diğer Mali Kuruluşlar			3.2.2 Yurtdışı Banka, Kuruluş ve Fonlardan	19.132	
IV. PARA PİYASALARI		61.450	IV. İHRAÇ EDİLEN MENKUL KIYMETLER (Net)		0
4.1 Bankalararası Para Piyasasından Alacaklar	61.450		4.1 Bonolar		
4.2 İMKB Takasbank Piyasasından Alacaklar			4.2 Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler		
4.3 Ters Repo İşlemlerinden Alacaklar			4.3 Tahviller		
V. SATILMAYA HAZIR MENKUL DEĞERLER (Net)		74.817	V. FONLAR		63.368
5.1 Hisse Senetleri	71.270		VI. MUHTELİF BORÇLAR		509
5.2 Diğer Menkul Değerler	3.547		VII. DİĞER YABANCI KAYNAKLAR		325
VI. KREDİLER		188.276	VIII. ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER		523
6.1 Kısa Vadeli	15.939		IX. FAKTORİNG BORÇLARI		0
6.2 Orta ve Uzun Vadeli	160.886		X. FİNANSAL KİRALAMA BORÇLARI (Net)		0
6.3 Takipteki Krediler	40.972		10.1 Finansal Kiralama Borçları		
6.4 Özel Karşılıklar (-)	29.521		10.2 Ertelenmiş Finansal Kiralama Giderleri (-)		
VII. FAKTORİNG ALACAKLARI		0	XI. FAİZ VE GİDER REESKONTLARI		1.156
VIII. VADEYE KADAR ELDE TUTULACAK MD (Net)		0	11.1 Mevduatın	0	
8.1 Devlet Borçlanma Senetleri			11.2 Alınan Kredilerin	1.122	
8.1.1 Devlet Tahvili			11.3 Repo İşlemlerinin	0	
8.1.2 Hazine Bonosu			11.4 Diğer	34	
8.1.3 Diğer			XII. KARŞILIKLAR		16.108
8.2 Diğer Menkul Değerler			12.1 Genel Karşılıklar	893	
IX. İŞTİRAKLER (Net)		7.991	12.2 Kıdem Tazminatı Karşılığı	961	
9.1 Mali İştirakler			12.3 Vergi Karşılığı	12.879	
9.2 Mali Olmayan İştirakler	7.991		12.4 Sigorta Teknik Karşılıkları (Net)	0	
X. BAĞLI ORTAKLIKLAR (Net)		21.334	12.5 Diğer Karşılıklar	1.375	
10.1 Mali Ortaklıklar	7.524		XIII. SERMAYE BENZERİ KREDİLER		
10.2 Mali Olmayan Ortaklıklar	13.810		XIV. AZINLIK HAKLARI		
XI. FİNANSAL KİRALAMA ALACAKLARI (Net)		0	XV. ÖZKAYNAK LAR		315.121
11.1 Finansal Kiralama Alacakları			15.1 Ödenmiş Sermaye	150.000	
11.2 Kazanılmamış Gelirler (-)			15.2 Sermaye Yedekleri	242.367	
XII. ZORUNLU KARŞILIKLAR		72	15.2.1 Hisse Senedi İhraç Primleri	1.295	
XIII. MUHTELİF ALACAKLAR		5.493	15.2.2 Hisse Senedi İptal Kârları		
13.1 Kredilerin	2.271		15.2.3 Menkul Değerler Değer Artış Fonu	71.082	
13.2 Menkul Değerlerin	2.665		15.2.4 Yeniden Değerleme Fonu		
13.3 Diğer	557		15.2.5 Yeniden Değerleme Değer Artışı		
XIV. FAİZ VE GELİR TAHAKKUK VE REESKONTLARI		28.222	15.2.6 Diğer Sermaye Yedekleri		
14.1 Kredilerin			15.2.7 Ödenmiş Sermayenin Enflasyona Göre Düzeltilmesinden		
14.2 Menkul Değerlerin			Kaynaklanan Sermaye Yedekleri	169.990	
14.3 Diğer			15.3 Kâr Yedekleri	0	
XV. MADDİ DURAN VARLIKLAR (Net)		0	15.3.1 Yasal Yedekler		
15.1 Defter Değeri	72.754		15.3.2 Statü Yedekleri		
15.2 Birikmiş Amortismanlar (-)	44.532		15.3.3 Olağanüstü Yedekler		
XVI. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR (Net)		0	15.3.4 Diğer Kâr Yedekleri		
16.1 Şerefiye			15.4 Kâr veya Zarar	-77.246	
16.2 Diğer			15.4.1 Geçmiş Yıllar Kâr ve Zararları		
16.3 Birikmiş Amortismanlar (-)			15.4.2 Dönem Net Kâr veya Zararı	-77.246	
XVII. DİĞER AKTİFLER		16.226	PASİF TOPLAMI		429.299
AKTİF TOPLAMI		429.299	A. BİLANÇO DIŞI YÜKÜMLÜLÜKLER (I+II+III)		583
			I. GARANTİ ve KEFALETLER	478	
			II. TAAHHÜTLER	105	
			III. TÜREV FİNANSAL ARAÇLAR		
			B. EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER (IV+V)		1.538.595
			IV. EMANET KIYMETLER	25.325	
			V. REHİNLİ KIYMETLER	1.513.270	
			BİLANÇO DIŞI HESAPLAR TOPLAMI (A+B)		1.539.178

TÜRKİYE KALKINMA BANKASI A.Ş.
STANDART (TARİHİ) VERİLERLE MİLYAR TL ÜZERİNDEN DÜZENLENEN BİLANÇOSU
(31.12.2003)

(MİLYAR TL)

AKTİFLER			PASİFLER		
I. NAKİT DEĞERLER VE MERKEZ BANKASI		260	I. MEVDUAT		
1.1 Kasa	35		1.1 Bankalararası Mevduat		
1.2 Efektif Deposu			1.2 Tasarruf Mevduatı		
1.3 T.C. Merkez Bankası	225		1.3 Resmî Kuruluşlar Mevduatı		
II. ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLER (Net)		18.719	1.4 Ticarî Kuruluşlar Mevduatı		
2.1 Devlet Borçlanma Senetleri	18.719		1.5 Diğer Kuruluşlar Mevduatı		
2.1.1 Devlet Tahvili	13.692		1.6 Döviz Tevdiat Hesabı		
2.1.2 Hazine Bonosu	5.027		1.7 Kıymetli Madenler Depo Hesapları		
2.1.3 Diğer			II. PARA PİYASALARI		137
2.2 Hisse Senetleri			2.1 Bankalararası Para Piyasalarından Alınan Borçlar		
2.3 Diğer Menkul Değerler			2.2 İMKB Takasbank Piyasasından Alınan Borçlar		
III. BANKALAR VE DİĞER MALİ KURULUŞLAR		6.439	2.3 Repo İşlemlerinden Sağlanan Fonlar	137	
3.1 Bankalar	6.439		III. ALINAN KREDİLER		32.052
3.1.1 Yurtiçi Bankalar	1.765		3.1 T.C. Merkez Bankası Kredileri		
3.1.2 Yurtdışı Bankalar	4.674		3.2 Alınan Diğer Krediler	32.052	
3.2 Diğer Mali Kuruluşlar			3.2.1 Yurtiçi Banka ve Kuruluşlardan		
IV. PARA PİYASALARI		61.450	3.2.2 Yurtdışı Banka, Kuruluş ve Fonlardan	19.132	
4.1 Bankalararası Para Piyasasından Alacaklar	61.450		IV. İHRAÇ EDİLEN MENKUL KIYMETLER (Net)		0
4.2 İMKB Takasbank Piyasasından Alacaklar			4.1 Bonolar		
4.3 Ters Repo İşlemlerinden Alacaklar			4.2 Variğe Dayalı Menkul Kıymetler		
V. SATILMAYA HAZIR MENKUL DEĞERLER (Net)		72.381	4.3 Tahviller		
5.1 Hisse Senetleri	68.834		V. FONLAR		63.368
5.2 Diğer Menkul Değerler	3.547		VI. MUHTELİF BORÇLAR		509
VI. KREDİLER		188.276	VII. DİĞER YABANCI KAYNAKLAR		325
6.1 Kısa Vadeli	15.939		VIII. ODENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRIMLER		523
6.2 Orta ve Uzun Vadeli	160.886		IX. FAKTORİNG BORÇLARI		0
6.3 Takipteki Krediler	40.972		X. FİNANSAL KİRALAMA BORÇLARI (Net)		0
6.4 Özel Karşılıklar (-)	29.521		10.1 Finansal Kiralama Borçları		
VII. FAKTORİNG ALACAKLARI			10.2 Ertelemiş Finansal Kiralama Giderleri (-)		
VIII. VADEYE KADAR ELDE TUTULACAK MD (Net)		0	XI. FAİZ VE GİDER REESKONTLARI		1.156
8.1 Devlet Borçlanma Senetleri			11.1 Mevduatın	0	
8.1.1 Devlet Tahvili			11.2 Alınan Kredilerin	1.122	
8.1.2 Hazine Bonosu			11.3 Repo İşlemlerinin	0	
8.1.3 Diğer			11.4 Diğer	34	
8.2 Diğer Menkul Değerler			XII. KARŞILIKLAR		16.108
IX. İŞTİRAKLER (Net)		5.897	12.1 Genel Karşılıklar	893	
9.1 Mali İştirakler			12.2 Kıdem Tazminatı Karşılığı	961	
9.2 Mali Olmayan İştirakler	5.897		12.3 Vergi Karşılığı	12.879	
X. BAĞLI ORTAKLIKLAR (Net)		8.193	12.4 Sigorta Teknik Karşılıkları (Net)	0	
10.1 Mali Ortaklıklar	7.039		12.5 Diğer Karşılıklar	1.375	
10.2 Mali Olmayan Ortaklıklar	1.154		XIII. SERMAYE BENZERİ KREDİLER		
XI. FİNANSAL KİRALAMA ALACAKLARI (Net)		0	XIV. AZINLIK HAKLARI		
11.1 Finansal Kiralama Alacakları			XV. ÖZKAYNAK LAR		303.782
11.2 Kazanılmamış Gelirler (-)			15.1 Ödenmiş Sermaye	150.000	
XII. ZORUNLU KARŞILIKLAR			15.2 Sermaye Yedekleri	106.668	
XIII. MUHTELİF ALACAKLAR		72	15.2.1 Hisse Senedi İhraç Primleri	28	
XIV. FAİZ VE GELİR TAHAKKUK VE REESKONTLARI		5.493	15.2.2 Hisse Senedi İptal Kârları		
14.1 Kredilerin	2.271		15.2.3 Menkul Değerler Değer Artış Fonu	69.833	
14.2 Menkul Değerlerin	2.665		15.2.4 Yeniden Değerleme Fonu	34.348	
14.3 Diğer	557		15.2.5 Yeniden Değerleme Değer Artışı	2.459	
XV. MADDİ DURAN VARLIKLAR (Net)		34.556	15.2.6 Diğer Sermaye Yedekleri		
15.1 Defter Değeri	38.365		15.2.7 Ödenmiş Sermayenin Enflasyona Göre Düzeltilmesinden Kaynaklanan Sermaye Yedekleri		
15.2 Binikmiş Amortismanlar (-)	3.809		15.3 Kâr Yedekleri	29.502	
XVI. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR (Net)		0	15.3.1 Yasal Yedekler	3.826	
16.1 Şerefiye			15.3.2 Statü Yedekleri		
16.2 Diğer			15.3.3 Olağanüstü Yedekler	25.676	
16.3 Binikmiş Amortismanlar (-)			15.3.4 Diğer Kâr Yedekleri		
XVII. DİĞER AKTİFLER		16.224	15.4 Kâr veya Zarar	17.612	
			15.4.1 Geçmiş Yıllar Kâr ve Zararları		
			15.4.2 Dönem Net Kâr veya Zararı	17.612	
AKTİF TOPLAMI		417.960	PASİF TOPLAMI		417.960
			A. BİLANÇO DIŞI YÜKÜMLÜLÜKLER (I+II+III)		583
			I. GARANTİ VE KEFALETLER	478	
			II. TAHHÜTLER	105	
			III. TÜREV FİNANSAL ARAÇLAR		
			IV. EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER (IV+V)	25.325	1.538.595
			V. REHİNLİ KIYMETLER	1.513.270	
			BİLANÇO DIŞI HESAPLAR TOPLAMI (A+B)		1.539.178

TÜRKİYE KALKINMA BANKASI A.Ş.'NİN
ENFLASYONA GÖRE DÜZELTİLMİŞ KAR/ZARAR TABLOSU
(31.12.2003)

(MİLYAR TL)

I.	FAİZ GELİRLERİ		50.535
1.1	Kredilerden Alınan Faizler		26.854
1.1.1	TP Kredilerden Alınan Faizler		14.007
1.1.1.1	Kısa Vadeli Kredilerden	1.308	
1.1.1.2	Orta ve Uzun Vadeli Kredilerden	12.699	
1.1.2	YP Kredilerden Alınan Faizler		10.050
1.1.2.1	Kısa Vadeli Kredilerden	168	
1.1.2.2	Orta ve Uzun Vadeli Kredilerden	9.882	
1.1.3	Takipteki Alacaklardan Alınan Faizler		2.797
1.1.4	Kaynak Kul. Destekleme Fonundan Alınan Primler		
1.2	Zorunlu Karşılıklardan Alınan Faizler		
1.3	Bankalardan Alınan Faizler		231
1.3.1	T.C. Merkez Bankasından		
1.3.2	Yurtiçi Bankalardan	201	
1.3.3	Yurtdışı Bankalardan	30	
1.4	Para Piyasası İşlemlerinden Alınan Faizler		19.544
1.5	Menkul Değerlerden Alınan Faizler		3.886
1.5.1	Alım Satım Amaçlı Menkul Değerlerden	3.886	
1.5.2	Satılmaya Hazır Menkul Değerlerden		
1.5.3	Vadeye Kadar Elde Tutulacak Menkul Değerlerden		
1.6	Diğer Faiz Gelirleri		20
II.	FAİZ GİDERLERİ		6.666
2.1	Mevduata Verilen Faizler		
2.1.1	Bankalar Mevduatına		
2.1.2	Tasarruf Mevduatına		
2.1.3	Resmi Kuruluşlar Mevduatına		
2.1.4	Ticari Kuruluşlar Mevduatına		
2.1.5	Diğer Kuruluşlar Mevduatına		
2.1.6	Döviz Tevdiat Hesaplarına		
2.1.7	Kıymetli Maden Depo Hesaplarına		
2.2	Para Piyasası İşlemlerine Verilen Faizler		86
2.3	Kullanılan Kredilere Verilen Faizler		3.225
2.3.1	T.C. Merkez Bankasına		
2.3.2	Yurtiçi Bankalara	880	
2.3.3	Yurtdışı Bankalara	835	
2.3.4	Diğer Kuruluşlara	1.510	
2.4	Çıkarılan Menkul Kıymetlere Verilen Faizler		
2.5	Diğer Faiz Giderleri		3.355
III.	NET FAİZ GELİRİ (I - II)		43.869
IV.	NET ÜCRET VE KOMİSYON GELİRLERİ		2.677
4.1	Alınan Ücret ve Komisyonlar		2.925
4.1.1	Nakdi Kredilerden	2.056	
4.1.2	Gayri Nakdi Kredilerden	5	
4.1.3	Diğer	864	
4.2	Verilen Ücret ve Komisyonlar		248
4.2.1	Nakdi Kredilere Verilen		
4.2.2	Gayri Nakdi Kredilere Verilen		
4.2.3	Diğer	248	
V.	TEMETTÜ GELİRLERİ		0
5.1	Alım Satım Amaçlı Menkul Değerlerden		
5.2	Satılmaya Hazır Menkul Değerlerden		
VI.	NET TİCARİ KÂR / ZARAR		3.125
6.1	Sermaye Piyasası İşlemleri Kâr/Zararı (Net)	3.959	
6.2	Kambiyo Kâr/Zararı (Net)	-834	
VII.	YATIRIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLERDEN KÂR/ZARAR		
VIII.	DİĞER FAALİYET GELİRLERİ		6.848
IX.	FAALİYET GELİRLERİ TOPLAMI (III+IV+V+VI+VII+VIII)		56.519
X.	KREDİ VE DİĞER ALACAKLAR KARŞILIĞI (-)		4.222
XI.	DİĞER FAALİYET GİDERLERİ (-)		30.054
XII.	FAALİYET KÂRI (IX-X-XI)		22.243
XIII.	BAĞLI ORTAKLIKLAR VE İŞTİRAKLERDEN KAR/ZARARI		319
XIV.	NET PARASAL POZİSYON KARI/ZARARI		-93.338
XV.	VERGİ ÖNCESİ KÂR		-70.776
XVI.	VERGİ KARŞILIĞI (-)		11.756
XVII.	VERGİ SONRASI OLAĞAN FAALİYET KÂR/ZARARI (XV-XVI)		-82.532
XVIII.	VERGİ SONRASI OLAĞANÜSTÜ KÂR/ZARAR		5.286
18.1	Vergi Öncesi Olağanüstü Net Kâr/Zarar		
18.1.1	Olağanüstü Gelirler	7.889	
18.1.2	Olağanüstü Giderler (-)		
18.2	Olağanüstü Kâra İlişkin Vergi Karşılığı (-)	2.603	
XIX.	NET DÖNEM KÂR ve ZARARI (XVII+XVIII)		-77.246
19.1	Kâr / Zarar	-77.246	

TÜRKİYE KALKINMA BANKASI A.Ş.
STANDART (TARİHİ) VERİLERLE MİLYAR TL ÜZERİNDEN
DÜZENLENEN KAR/ZARAR TABLOSU
(31.12.2003)

		(MİLYAR TL)
I.	FAİZ GELİRLERİ	49.468
1.1	Kredilerden Alınan Faizler	26.347
1.1.1	TP Kredilerden Alınan Faizler	13.671
1.1.1.1	Kısa Vadeli Kredilerden	1.279
1.1.1.2	Orta ve Uzun Vadeli Kredilerden	12.392
1.1.2	YP Kredilerden Alınan Faizler	9.963
1.1.2.1	Kısa Vadeli Kredilerden	165
1.1.2.2	Orta ve Uzun Vadeli Kredilerden	9.798
1.1.3	Takipteki Alacaklardan Alınan Faizler	2.713
1.1.4	Kaynak Kul. Destekleme Fonundan Alınan Primler	0
1.2	Zorunlu Karşılıklardan Alınan Faizler	
1.3	Bankalardan Alınan Faizler	228
1.3.1	T.C. Merkez Bankasından	
1.3.2	Yurtiçi Bankalardan	199
1.3.3	Yurtdışı Bankalardan	29
1.4	Para Piyasası İşlemlerinden Alınan Faizler	19.083
1.5	Menkul Değerlerden Alınan Faizler	3.790
1.5.1	Alım Satım Amaçlı Menkul Değerlerden	3.790
1.5.2	Satılmaya Hazır Menkul Değerlerden	
1.5.3	Vadeye Kadar Elde Tutulacak Menkul Değerlerden	
1.6	Diğer Faiz Gelirleri	20
II.	FAİZ GİDERLERİ	6.514
2.1	Mevduata Verilen Faizler	
2.1.1	Bankalar Mevduatına	
2.1.2	Tasarruf Mevduatına	
2.1.3	Resmi Kuruluşlar Mevduatına	
2.1.4	Ticari Kuruluşlar Mevduatına	
2.1.5	Diğer Kuruluşlar Mevduatına	
2.1.6	Döviz Tevdiat Hesaplarına	
2.1.7	Kıymetli Maden Depo Hesaplarına	
2.2	Para Piyasası İşlemlerine Verilen Faizler	84
2.3	Kullanılan Kredilere Verilen Faizler	3.149
2.3.1	T.C. Merkez Bankasına	
2.3.2	Yurtiçi Bankalara	860
2.3.3	Yurtdışı Bankalara	816
2.3.4	Diğer Kuruluşlara	1.473
2.4	Çıkarılan Menkul Kıymetlere Verilen Faizler	
2.5	Diğer Faiz Giderleri	3.281
III.	NET FAİZ GELİRİ (I - II)	42.954
IV.	NET ÜCRET VE KOMİSYON GELİRLERİ	2.628
4.1	Alınan Ücret ve Komisyonlar	2.869
4.1.1	Nakdi Kredilerden	2.011
4.1.2	Gayri Nakdi Kredilerden	6
4.1.3	Diğer	852
4.2	Verilen Ücret ve Komisyonlar	241
4.2.1	Nakdi Kredilere Verilen	
4.2.2	Gayri Nakdi Kredilere Verilen	
4.2.3	Diğer	241
V.	TEMETTÜ GELİRLERİ	0
5.1	Alım Satım Amaçlı Menkul Değerlerden	
5.2	Satılmaya Hazır Menkul Değerlerden	
VI.	NET TİCARİ KÂR / ZARAR	3.052
6.1	Sermaye Piyasası İşlemleri Kâr/Zararı (Net)	3.886
6.2	Kambiyo Kâr/Zararı (Net)	-834
VII.	YATIRIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLERDEN KÂR/ZARAR	
VIII.	DİĞER FAALİYET GELİRLERİ	6.739
IX.	FAALİYET GELİRLERİ TOPLAMI (III+IV+V+VI+VII+VIII)	55.373
X.	KREDİ VE DİĞER ALACAKLAR KARŞILIĞI (-)	4.222
XI.	DİĞER FAALİYET GİDERLERİ (-)	27.268
XII.	FAALİYET KÂRI (IX-X-XI)	23.883
XIII.	BAĞLI ORTAKLIKLAR VE İŞTİRAKLERDEN KAR/ZARARI	313
XIV.	NET PARASAL POZİSYON KARI/ZARARI	0
XV.	VERGİ ÖNCESİ KÂR	24.196
XVI.	VERGİ KARŞILIĞI (-)	12.027
XVII.	VERGİ SONRASI OLAĞAN FAALİYET KÂR/ZARARI (XV-XVI)	12.169
XVIII.	VERGİ SONRASI OLAĞANÜSTÜ KÂR/ZARAR	5.443
18.1	Vergi Öncesi Olağanüstü Net Kâr/Zarar	
18.1.1	Olağanüstü Gelirler	7.775
18.1.2	Olağanüstü Giderler (-)	
18.2	Olağanüstü Kâra İlişkin Vergi Karşılığı (-)	2.332
XIX.	NET DÖNEM KÂR ve ZARARI (XVII+XVIII)	17.612
19.1	Kâr / Zarar	17.612

TÜRKİYE KALKINMA BANKASI A.Ş.
KARŞILAŞTIRMALI BİLANÇOSU

(Tutarlar Milyar TL olarak TL'nin 31.12.2003 tarihindeki satınalma gücü ile ifade edilmiştir.)

(MİLYAR TL)

AKTİF KALEMLER	CARİ DÖNEM (31.12.2003)	ÖNCEKİ DÖNEM (31.12.2002)
I. NAKİT DEĞERLER VE MERKEZ BANKASI	260	123
1.1. Kasa	35	24
1.2. Efektif Deposu	0	0
1.3. T.C. Merkez Bankası	225	99
II. ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLER (Net)	18.719	14.450
2.1. Devlet Borçlanma Senetleri	18.719	14.450
2.1.1. Devlet Tahvili	13.692	3.525
2.1.2. Hazine Bonosu	5.027	10.925
2.1.3. Diğer	0	0
2.2. Hisse Senetleri	0	0
2.3. Diğer Menkul Değerler	0	0
III. BANKALAR VE DİĞER MALİ KURULUŞLAR	6.439	7.703
3.1. Bankalar	6.439	7.703
3.1.1. Yurtiçi Bankalar	1.765	4.220
3.1.2. Yurtdışı Bankalar	4.674	3.483
3.2. Diğer Mali Kuruluşlar	0	0
IV. PARA PİYASALARI	61.450	56.800
4.1. Bankalararası Para Piyasasından Alacaklar	61.450	56.800
4.2. İMKB Takasbank Piyasasından Alacaklar	0	0
4.3. Ters Repo İşlemlerinden Alacaklar	0	0
V. SATILMAYA HAZIR MENKUL DEĞERLER (Net)	74.817	61.924
5.1. Hisse Senetleri	71.270	59.130
5.2. Diğer Menkul Değerler	3.547	2.794
VI. KREDİLER	188.276	194.893
6.1. Kısa Vadeli	15.939	11.987
6.2. Orta ve Uzun Vadeli	160.886	161.322
6.3. Takipteki Krediler	40.972	54.471
6.4. Özel Karşılıklar (-)	29.521	32.887
VII. FAKTÖRİNG ALACAKLARI	0	0
VIII. VADEYE KADAR ELDE TUTULACAK MD (Net)	0	0
8.1. Devlet Borçlanma Senetleri	0	0
8.1.1. Devlet Tahvili	0	0
8.1.2. Hazine Bonosu	0	0
8.1.3. Diğer	0	0
8.2. Diğer Menkul Değerler	0	0
IX. İŞTİRAKLER (Net)	7.991	38.417
9.1. Mali İştirakler	0	0
9.2. Mali Olmayan İştirakler	7.991	38.417
X. BAĞLI ORTAKLIKLAR (Net)	21.334	49.890
10.1. Mali Ortaklıklar	7.524	7.759
10.2. Mali Olmayan Ortaklıklar	13.810	42.131
XI. DİĞER YATIRIMLAR (Net)	0	0
XII. FİNANSAL KİRALAMA ALACAKLARI (Net)	0	0
12.1. Finansal Kiralama Alacakları	0	0
12.2. Kazanılmamış Gelirler (-)	0	0
XIII. ZORUNLU KARŞILIKLAR	0	0
XIV. MUHTELİF ALACAKLAR	72	89
XV. FAİZ VE GELİR TAHAKKUK VE REESKONTLARI	5.493	6.017
15.1. Kredilerin	2.271	3.497
15.2. Menkul Değerlerin	2.665	1.866
15.3. Diğer	557	654
XVI. MADDİ DURAN VARLIKLAR (Net)	28.222	63.390
16.1. Defter Değeri	72.754	105.877
16.2. Birikmiş Amortismanlar (-)	44.532	42.487
XVII. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR (Net)	0	0
17.1. Şerefiye	0	0
17.2. Diğer	0	0
17.3. Birikmiş Amortismanlar (-)	0	0
XVIII. DİĞER AKTİFLER	16.226	17.468
AKTİF TOPLAMI	429.299	511.164

TÜRKİYE KALKINMA BANKASI A.Ş.
KARŞILAŞTIRMALI BİLANÇOSU

(Tutarlar Milyar TL olarak TL'nin 31.12.2003 tarihindeki satınalma gücü ile ifade edilmiştir.)

(MİLYAR TL)

PASİF KALEMLER		CARİ DÖNEM (31.12.2003)	ÖNCEKİ DÖNEM (31.12.2002)
I.	MEVDUAT	0	0
1.1.	Bankalararası Mevduat	0	0
1.2.	Tasarruf Mevduatı	0	0
1.3.	Resmi Kuruluşlar Mevduatı	0	0
1.4.	Ticari Kuruluşlar Mevduatı	0	0
1.5.	Diğer Kuruluşlar Mevduatı	0	0
1.6.	Döviz Tevdiat Hesabı	0	0
1.7.	Kıymetli Madenler Depo Hesapları	0	0
II.	PARA PİYASALARI	137	407
2.1.	Bankalararası Para Piyasalarından Alınan Borçlar	0	0
2.2.	İMKB Takasbank Piyasasından Alınan Borçlar	0	0
2.3.	Repo İşlemlerinden Sağlanan Fonlar	137	407
III.	ALINAN KREDİLER	32.052	48.445
3.1.	T.C. Merkez Bankası Kredileri	0	0
3.2.	Alınan Diğer Krediler	32.052	48.445
3.2.1.	Yurtiçi Banka ve Kuruluşlardan	12.920	17.519
3.2.2.	Yurtdışı Banka, Kuruluş ve Fonlardan	19.132	30.926
IV.	İHRAÇ EDİLEN MENKUL KIYMETLER (Net)	0	0
4.1.	Bonolar	0	0
4.2.	Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler	0	0
4.3.	Tahviller	0	0
V.	FONLAR	63.368	58.478
VI.	MUHTELİF BORÇLAR	509	4.352
VII.	DİĞER YABANCI KAYNAKLAR	325	4.404
VIII.	ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER	523	626
IX.	FAKTORİNG BORÇLARI	0	0
X.	FİNANSAL KİRALAMA BORÇLARI (Net)	0	0
10.1.	Finansal Kiralama Borçları	0	0
10.2.	Ertelenmiş Finansal Kiralama Giderleri (-)	0	0
XI.	FAİZ VE GİDER REESKONTLARI	1.156	1.927
11.1.	Mevduatın	0	0
11.2.	Alınan Kredilerin	1.122	1.883
11.3.	Repo İşlemlerinin	0	0
11.4.	Diğer	34	44
XII.	KARŞILIKLAR	16.108	16.922
12.1.	Genel Karşılıklar	893	1.018
12.2.	Kıdem Tazminatı Karşılığı	961	1.278
12.3.	Vergi Karşılığı	12.879	13.058
12.4.	Sigorta Teknik Karşılıkları (Net)	0	0
12.5.	Diğer Karşılıklar	1.375	1.568
XIII.	SERMAYE BENZERİ KREDİLER	0	0
XIV.	ÖZKAYNAKLAR	315.121	375.603
14.1.	Ödenmiş Sermaye	150.000	125.000
14.2.	Sermaye Yedekleri	242.367	309.975
14.2.1.	Hisse Senedi İhraç Primleri	1.295	1.290
14.2.2.	Hisse Senedi İptal Kârları	0	0
14.2.3.	Menkul Değerler Değer Artış Fonu	71.082	30.152
14.2.4.	Yeniden Değerleme Fonu	0	0
14.2.5.	Yeniden Değerleme Değer Artışı	0	0
14.2.6.	Diğer Sermaye Yedekleri	0	0
14.2.7.	Ödenmiş serm.enf.göre düz.kay.sermaye yedekleri	169.990	278.533
14.3.	Kâr Yedekleri	0	0
14.3.1.	Yasal Yedekler	0	0
14.3.2.	Statü Yedekleri	0	0
14.3.3.	Olağanüstü Yedekler	0	0
14.3.4.	Diğer Kâr Yedekleri	0	0
14.4.	Kâr veya Zarar	-77.246	-59.372
14.4.1.	Geçmiş Yıllar Kâr ve Zararları	0	0
14.4.2.	Dönem Net Kâr ve Zararı	-77.246	-59.372
PASİF TOPLAMI		429.299	511.164

TÜRKİYE KALKINMA BANKASI A.Ş.
KARŞILAŞTIRMALI GELİR TABLOSU

(Tutarlar Milyar TL olarak TL'nin 31.12.2003 tarihindeki satınalma gücü ile ifade edilmiştir.)

(MİLYAR TL)

GELİR VE GİDER KALEMLERİ	CARİ DÖNEM (31.12.2003)	ÖNCEKİ DÖNEM (31.12.2002)
I. FAİZ GELİRLERİ	50.535	77.169
1.1. Kredilerden Alınan Faizler	26.854	32.546
1.1.1. TP Kredilerden Alınan Faizler	14.007	23.354
1.1.1.1. Kısa Vadeli Kredilerden	1.308	1.217
1.1.1.2. Orta ve Uzun Vadeli Kredilerden	12.699	22.137
1.1.2. YP Kredilerden Alınan Faizler	10.050	4.982
1.1.2.1. Kısa Vadeli Kredilerden	168	5
1.1.2.2. Orta ve Uzun Vadeli Kredilerden	9.882	4.977
1.1.3. Takipteki Alacaklardan Alınan Faizler	2.797	4.210
1.1.4. Kaynak Kul. Destekleme Fonundan Alınan Primler		
1.2. Zorunlu Karşılıklardan Alınan Faizler		
1.3. Bankalardan Alınan Faizler	231	340
1.3.1. T.C. Merkez Bankasından		
1.3.2. Yurtiçi Bankalardan	201	305
1.3.3. Yurtdışı Bankalardan	30	35
1.4. Para Piyasası İşlemlerinden Alınan Faizler	19.544	40.290
1.5. Menkul Değerlerden Alınan Faizler	3.886	3.969
1.5.1. Alım Satım Amaçlı Menkul Değerlerden	3.886	3.969
1.5.2. Satılmaya Hazır Menkul Değerlerden		
1.5.3. Vadeye Kadar Elde Tutulacak Menkul Değerlerden		
1.6. Diğer Faiz Gelirleri	20	24
II. FAİZ GİDERLERİ	6.666	10.070
2.1. Mevduata Verilen Faizler	0	0
2.1.1. Bankalar Mevduatına		
2.1.2. Tasarruf Mevduatına		
2.1.3. Resmi Kuruluşlar Mevduatına		
2.1.4. Ticari Kuruluşlar Mevduatına		
2.1.5. Diğer Kuruluşlar Mevduatına		
2.1.6. Döviz Tevdiat Hesaplarına		
2.1.7. Kıymetli Maden Depo Hesaplarına		
2.2. Para Piyasası İşlemlerine Verilen Faizler	86	215
2.3. Kullanılan Kredilere Verilen Faizler	3.225	4.772
2.3.1. T.C. Merkez Bankasına		
2.3.2. Yurtiçi Bankalara	880	1.000
2.3.3. Yurtdışı Bankalara	835	1.313
2.3.4. Diğer Kuruluşlara	1.510	2.459
2.4. Çıkarılan Menkul Kıymetlere Verilen Faizler		
2.5. Diğer Faiz Giderleri	3.355	5.083
III. NET FAİZ GELİRİ (I - II)	43.869	67.099
IV. NET ÜCRET VE KOMİSYON GELİRLERİ	2.677	2.614
4.1. Alınan Ücret ve Komisyonlar	2.925	3.128
4.1.1. Nakdi Kredilerden	2.056	2.520
4.1.2. Gayri Nakdi Kredilerden	5	10
4.1.3. Diğer	864	598
4.2. Verilen Ücret ve Komisyonlar	248	514
4.2.1. Nakdi Kredilere Verilen		
4.2.2. Gayri Nakdi Kredilere Verilen		
4.2.3. Diğer	248	514
V. TEMETTÜ GELİRLERİ	0	182
5.1. Alım Satım Amaçlı Menkul Değerlerden		
5.2. Satılmaya Hazır Menkul Değerlerden		182
VI. NET TİCARİ KÂR / ZARAR	3.125	806
6.1. Sermaye Piyasası İşlemleri Kâr/Zararı (Net)	3.959	4.281
6.2. Kambiyo Kâr/Zararı (Net)	-834	-3.475
VII. YATIRIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLERDEN KÂR/ZARAR		
VIII. DİĞER FAALİYET GELİRLERİ	6.848	6.041
IX. FAALİYET GELİRLERİ TOPLAMI (III+IV+V+VI+VII+VIII)	56.519	76.742
X. KREDİ VE DİĞER ALACAKLAR KARŞILIĞI (-)	4.222	9.474
XI. DİĞER FAALİYET GİDERLERİ (-)	30.054	33.596
XII. FAALİYET KÂRI (IX-X-XI)	22.243	33.672
XIII. BAĞLI ORTAKLIKLAR VE İŞTİRAKLERDEN KÂR/ZARAR	319	3.899
XIV. NET PARASAL POZİSYON KÂR/ZARARI	-93.338	-86.844
XV. VERGİ ÖNCESİ KÂR (XII+XIII+XIV)	-70.776	-49.273
XVI. VERGİ KARŞILIĞI (-)	11.756	10.099
XVII. VERGİ SONRASI OLAĞAN FAALİYET KÂR/ZARARI (XV-XVI)	-82.532	-59.372
XVIII. VERGİ SONRASI OLAĞANÜSTÜ KÂR/ZARAR	5.286	0
18.1. Vergi Öncesi Olağanüstü Net Kâr/Zarar	7.889	
18.1.1. Olağanüstü Gelirler	7.889	
18.1.2. Olağanüstü Giderler (-)		
18.2. Olağanüstü Kâra İlişkin Vergi Karşılığı (-)	2.603	
XIX. NET DÖNEM KÂR ve ZARARI (XVII+XVIII)	-77.246	-59.372

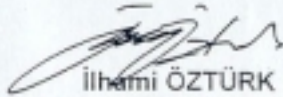
**TÜRKİYE KALKINMA BANKASI A.Ş.
OLAĞAN GENEL KURULU'NA**

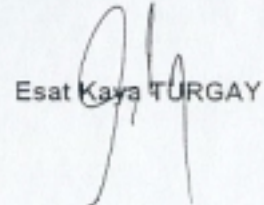
TÜRKİYE KALKINMA BANKASI A.Ş.'nin görüş ve onaylarınıza sunulan 31.12.2003 tarihli Bilançosu ile 01.01.2003-31.12.2003 faaliyet dönemine ilişkin Gelir Tablosu, genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri ve yürürlükteki mevzuata göre muhasebe kayıtlarının ve belgelerin tetkiki ile gerekli görülen denetim teknikleri kullanılmak suretiyle tarafımızdan incelenmiştir.

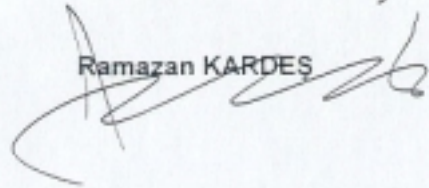
İncelemelerimiz sonucunda: Bilanço'nun, şirketin anılan tarihteki mali durumunu, Gelir Tablosu'nun da söz konusu dönemdeki faaliyet sonuçlarını tam ve doğru şekilde yansıttığı kanaatine varılmıştır.

Bilanço ve Gelir Tablosu'nun onaylanmasını, Yönetim Kurulu'nun aklanmasını takdirlerinize arz ederiz.

DENETİM KURULU

İlhami ÖZTÜRK

Esat Kaya TURGAY

Ramazan KARDES

YKY
BAĞIMSIZ DENETİM VE
YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.
And Sok. 8/12 Çankaya ANKARA
Tel: (0 312) 468 30 25 Faks: (0 312) 426 80 34

Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.
Yönetim Kurulu'na
Ankara

TÜRKİYE KALKINMA BANKASI A.Ş.

1 OCAK - 31 ARALIK 2003 HESAP DÖNEMİNE AIT
BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU

Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.'nin ("Banka") 31 Aralık 2003 tarihi itibarıyla hazırlanan bilançosu ile aynı tarihte sona eren döneme ait kâr ve zarar cetveli, nakit akım tablosu ve özkaynak değişim tablosunu denetlemede görevlendirilmiş bulunuyoruz. Rapor konusu mali tablolar Banka yönetiminin sorumluluğundadır. Bağımsız denetimi yapan kuruluş olarak üzerimize düşen sorumluluk, denetlenen mali tablolar üzerinde görüş bildirmektir.

Denetim, 4389 sayılı Bankalar Kanunu uyarınca yürürlüğe konulan hesap ve kayıt düzeni ile muhasebe standartları ve bağımsız denetim ilkelerine ilişkin düzenlemelere uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Bu düzenlemeler, bağımsız denetimin, mali tablolarda önemli bir hatanın olup olmadığı konusunda makul bir güvenceyi sağlamak üzere planlanmasını ve yürütülmesini gerektirmektedir. Denetim, mali tablolarda yer alan tutar ve açıklamalara ilişkin bilgi ve verilerin test edilerek incelenmesinin ve doğrulanmasının yanı sıra, uygulanan muhasebe standartlarının ve yönetim tarafından yapılan önemli muhasebe tahminlerinin ve mali tabloların bir bütün olarak sunumunun değerlendirilmesini içermektedir. Gerçekleştirilen denetimin, görüşümüzün oluşturulmasına makul ve yeterli bir dayanak oluşturduğuna inanıyoruz.

Görüşümüze göre, ilişikteki mali tablolar, bütün önemli taraflarıyla, Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.'nin 31 Aralık 2003 tarihi itibarıyla mali durumunu ve aynı tarihte sona eren döneme ait faaliyet sonuçlarını, Bankalar Kanununun 13'üncü maddesi gereğince yürürlükte bulunan düzenlemelerde belirlenen muhasebe ilke ve standartlarına uygun olarak doğru bir biçimde yansıtmaktadır.

Ankara, 04 Mart 2004

YKY
BAĞIMSIZ DENETİM VE
YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.

Prof. Dr. Yüksel Koc YALKIN
Sorumlu Ortak Baş Denetçi

ADRESLER

Necatibey Caddesi No. 98
06100 Bakanlıklar - ANKARA

Tel : (312) 231 84 00 (21 Hat)
Faks : (312) 231 31 25

İzmir Cad No: 35
06440 Kızılay / ANKARA

Tel : (312) 417 92 00 (10 Hat)
(312) 417 12 20 (10 Hat)
Faks : (312) 418 39 67

Website : <http://www.tkb.com.tr>